

Täysistunto

Tiistai 24.5.2022 klo 14.00—16.25

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.25.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (14.00—15.58) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—16.25).

Romanian senaatin puhemies Florin Cîțu seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa noin kello 14.07.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Puhemies Matti Vanhanen: Hyvät kansanedustajat! Eilinen uutinen palautti taas mieliin sen, että elämä ja aika kulkevat omaa rataansa. Entinen puhemies, ministeri Ilkka Suominen on kuollut.

Suominen teki pitkän uran sekä yrityselämässä että sen jälkeen politiikassa. Hän osallistui eri tehtävissä vanhan perheyriityksensä työhön, palasi eduskunnan jäsenyydestä yrityksen toimitusjohtajaksi, palatakseen sen jälkeen uudelleen poliittisiin johtotehtäviin. Hän kuului ennen sotaa syntyneisiin ikäluokkiin ja poikkeuksellisella tavalla haki insinöörikoulutuksensa 50-luvulla yrityksensä alalle ensin Lontoosta ja sen jälkeen vielä Saksasta. Suomeen palattuaan hän hankki itselleen ensin kaupallisen koulutuksen ja sen jälkeen vielä Helsingin yliopistosta valtiotieteen maisterin tutkinnon.

Maa- ja liiketoimintaelämässä ja opinnoissa nähnyt, monipuolisesti koulutautunut hahmo oli vahva sitten myös politiikassa ottaessaan liike-elämän jälkeen poliittisia johtotehtäviä hoitaakseen. Ilkka Suominen muistetaan harkitsevana, sovittavana ja määrätietoisena kansanedustajana, ministerinä, Euroopan parlamentin jäsenenä ja puhemiehenä. Hänestä tuli puolueensa Kansallisen Kokoomuksen pitkäaikaisin puheenjohtaja, jonka johdolla puolueen pitkäaikainen oppositiotaiival päättyi.

Luin hänen valtiopäivien avajaisissa pitämiään puheita. Hänen puhemieskautensa alkaessa Suomi oli hakemassa EU:n jäsenyyttä. Hän katsoi jo silloin sitä, millaiseksi valtiotieteen ja erityisesti eduskunnan rooli muuttuisi jäsenyyden myötä. Hän kiinnitti oikeaan asiaan huomiota puhuessaan: ”Ongelmia nykyisen valtiosääntömme mukaan tapahtuvaan vallanjakoon presidentin, hallituksen ja eduskunnan kesken aiheuttaa erityisesti se, että monet erityisesti Euroopan yhdentymiseen liittyvät kysymykset katsotaan meillä ulkopoliittikan alaan kuuluviksi, vaikka niiden merkitys on puhtaasti sisäpoliittinen. Eduskunnan onkin voitava nykyistä paremmin seurata erityisesti kansainvälisten järjestöjen päätöksen-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

tekoa, ja eduskunnan on voitava vaikuttaa siihen, millä tavoin Suomen edustajat näillä ta-
hoilla toimivat.” Loppu onkin sitten eduskunnan kannalta historiaa. Tiedämme, miten EU-
jäsenyyden myötä eduskunta sitten muutti sääntöjä ja miten se nykyään osallistuu EU-lain-
säädännön säätämiseen. Suominen oli ajoissa hereillä hyvin tärkeässä kansanvallan kysy-
myksessä ja herätteli myös muita — lainsäädäntövalta säilyi eduskunnalla.

Käsitellessään vuoden 1993 avajaisissa, laman oloissa, taloutta ja puolustaessaan vapaa-
kauppaa ja kansainvälistä työnjakoa hän joutui laman oloissa toteamaan: ”Tässä tilantees-
sa monet talouspoliittiset opit eivät sellaisenaan tai yksin riitä. Historia osoittaa, että mit-
kään talouspoliittiset teoriat eivät lopullisesti ole olleet kestäviä.” Tässäkin taitaa olla oh-
jetta myös nykyhetkelle.

Sitten hän antoi mielestäni itseään kuvaavan ohjeen myös meille kaikille muille: ”Vii-
sasta miestä ei tunne siitä, ettei hän tee virheitä, vaan siitä, ettei hän tee samaa virhettä uu-
destaan.” Sellainen mielestäni Ilkka Suominen oli.

Hiljentykäämme yhdessä minuutin hiljaiseen hetkeen kunnioittaaksemme puhemies,
ministeri Ilkka Suomisen muistoa.

Edustajat kuuntelivat muistosanoja seisten.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 37-42/2022 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, vuosilomalain 7 §:n ja meri- miesten vuosilomalain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulos- äännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3.
asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä
noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskusteluun,
ministeri Sarkkinen.

Keskustelu

14.06 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa
puhemies! Esityksen tavoitteena on osaltaan turvata covid-19-epidemian torjuntaa ja va-
rautua epidemiatilanteen mahdolliseen pahenemiseen. Esityksessä ehdotetaan jatkettavak-
si sairausvakuutuslain sekä vuosilomalain ja merimiesten vuosilomalain väliaikaisten,
30.6.2022 saakka voimassa olevien säännösten voimassaoloaikaa. Säännökset säilyisivät
sisällöllisesti ennallaan.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Koronarokotteen rokottamistoimenpiteen sairausvakuutuslain mukaista korvattavuutta jatkettaisiin. Korvaustaksa olisi edelleen 16 euroa. Koronarokotteen rokottamistoimenpiteen korvattavuuden jatkaminen tarkoittaisi myös sitä, että samalla näihin rokotuksiin tehdyt matkat olisivat sairaanhoitovakuutuksen matkakorvauksista korvattavia.

Sairausvakuutuslain asetuksenantovaltuussäännöksen voimassaoloa jatkettaisiin. Asetuksella säädettäisiin koronavirustutkimuksen korvauksen korvaustaksasta normaalista sairausvakuutuslain mukaisesta Kansaneläkelaitoksen taksanvahvistamismenettelystä poikkeavasti, jolloin korvaustaksa voisi olla suurempi kuin Kansaneläkelaitoksen vahvistama taksa. Voimassa olevan asetuksen mukainen korvaustaksa PCR-tutkimukselle on 100 euroa.

Sairausvakuutuslain väliaikaisen tartuntatautipäivärahaa koskevan säännöksen mukaan vakuutetulla olisi oikeus tartuntatautipäivärahaan, kun hänellä on luotettavasti todettu koronartartunta ja ansiotyöhön osallistuminen ei ole suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia. Oikeus olisi myös alle 16-vuotiaan lapsen huoltajalla, jos lapsella on luotettavasti todettu koronartartunta, eikä lapsen meneminen varhaiskasvatukseen tai oppilaitokseen ole suositeltavaa, ja huoltaja on sen vuoksi estynyt tekemästä ansiotyötään.

Vuosilomalain ja merimiesten vuosilomalain väliaikaisten säännösten nojalla edellä mainittu, sairausvakuutuslain mukaiseen tartuntatautipäivärahaan oikeuttava koronartartunnasta johtuva työstä poissaolo ei johtaisi vuosilomaoikeuden heikentymiseen.

Esitys liittyy valtion 2022 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja viimeistään 29.6.2022 ja olemaan voimassa 31.12.2022 saakka.

Puhemies Matti Vanhanen: Arvoisat edustajat! Ilmoitan, että Romanian senaatin puhemies Florin Cîțu on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu jatkuu. — Edustaja Räsänen.

14.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on varmasti edelleenkin perusteltu, koska koronatautilanne meillä edelleenkin on päällä. Tässä on kuitenkin huomioitava se, että etenkin tämä tartuntatautipäivärahaa koskeva ehdotus edelleenkin lisää terveydenhuollon kuormitusta, asiointia terveydenhuollossa, koska se lisää tarvetta sekä tähän päivärahan hakemiseen että sitten tietenkin myös näihin covid-testauksiin. Toki tiedämme, että toisaalta tulee myös säästöä siinä, että työnantajat voivat tämän avulla paremmin huolehtia työturvallisuudesta, säästää sairauspoissaoloista aiheutuvista kustannuksista, ja sitten yleisesti ehkäistään tartuntojen leviämistä.

Minulla olisi ministerille kaksi kysymystä liittyen tähän.

Täällä perusteluissa todetaan, että omikronin kohdalla rokotteen tuoma suoja tartuntaa vastaan on heikko, ja kyllähän tämä on ollut pettymys, että rokotteet ovat niinkin heikko-tehoiset eli ne eivät tätä tartuttavuutta ja tarttumista estä, sen sijaan kylläkin onneksi ne pystyvät estämään nimenomaan näitä vakavia, tehohoitoon johtavia tautimuotoja. Tähän

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

liittyen kysyn ensinnäkin tästä neljännestä rokotteesta, koska näyttää siltä, että sen kriteereitä, jotka ovat hiukan epämääräisiä, sovelletaan eri tavoin eri puolilla. On iäkkäämpiä ihmisiä, jotka toivoisivat saavansa sen neljännen rokotteen, mutta he eivät välttämättä täytä näitä kriteereitä eli yli 80:tä vuotta tai sitten sitä, että on koti- ja omaishoidon piirissä tai että terveys ja toimintakyky ovat vakavasti heikentyneet. Toisaalla taas sitten annetaan hyvinkin väljästi näitä rokotteita.

Sitten toinen kysymys on tämä hoitohenkilökunnan rokotevelvollisuus, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön rokotevelvollisuus. Kun nyt tiedämme, että tartuttavuutta tämä ei omikronviruksen leviämisen kohdalla estä, niin eikö olisi aika tästä velvoitteesta luopua, varsinkin kun otamme huomioon sen, että meillä on huutava pula hoitajista ja omalta osaltaan tästä velvoitteesta luopuminen voisi tässäkin auttaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

14.12 Ari Koponen ps: Kiitos, puhemies! Tästä esityksestä ei järjestetty lausuntokierrosta, ja olisinkin kysynyt ministeriltä, miksi ei. Hallituksella on kumminkin ollut varsin hyvin tiedossa, että väliaikaisten pykälien voimassaolo on päättymässä ensi kuun lopussa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

14.12 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän lakiesityksen jatkaminen on perusteltua, mutta olisin myös itse kysynyt tätä, miksi tästä esityksestä ei ole järjestetty lausuntokierrosta, koska hallituksella on ollut täysi tieto siitä, että väliaikaisten pykälien voimassaolo on päättymässä kesäkuun lopussa.

Tiedustelisin myös tästä tartuntatautilain 48 a §:stä liittyen hoitajien pakkorokotukseen. Nythän on niin, että koronarokotus ei estä tartuttamista eikä myöskään tartuntaa eikä tämän infektion tarttumista, ja totuus on se, että terveydenhuoltoalalla on äärettömän suuri hoitajapula tällä hetkellä. Olen saanut tietooni, että on tilanteita, joissa hoitaja ollaan irtisanomassa sen takia, että hänellä ei ole esimerkiksi täydellistä rokotesuojaa eikä hän ole sairastanut vielä tätä virustartuntaa. Kysyisin teiltä: Eikö nyt kaiken tämän valossa, kun kuitenkin koronatartunnat lisääntyvät entisestään... Hallitus on täysin hiljaa, ette ota mitään kantaa näihin lukuihin. Viimeisen parin viikon aikana on ilmaantuvuusluku kaiken kaikkiaan ollut 541, mikä on aivan valtavasti, ja siinäkin mielessä näyttää siltä, että infektio on pyyhkäisemässä Suomen yli ja jokainen sen tavalla tai toisella tulee sairastamaan. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kantokyky on kuitenkin turvattu, ja meidän perussuomalaisen mielestä hoitohenkilöstön kyky ennaltaehkäistä tartuntoja on kuitenkin Suomessa korkea. Käsihygieniat, maskit, mitä edelleen siellä terveydenhuollossa käytetään, ja toki myös nämä jo voimassa olevat rokotukset ovat avain siihen, että yhä useampi tartunta kuitenkin voidaan sitten ennaltaehkäistä. Mikä on tämä tilanne terveydenhuollon henkilöstön osalta? Aiotteko te kumota tämän 48 a §:n, mikä liittyy hoitajien pakkorokottamiseen? Meillä ei ole varaa menettää ainuttakaan hoitajaa sieltä kentältä. Kesän aikana muun muassa osastot ja yksiköt suljetaan sen takia, että ei ole henkilöstöä. Kyllä myös tämä rokotepakko on yksi syy, mikä vaikuttaa tähän asiaan. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

14.15 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen aikamäärän jatkaminen on varmastikin perusteltua, mutta kuten kollegat ovat tuoneet esille, varmasti tämä nykyinen tilanne olisi hyvä huomioida ja kartoittaa: millä tavalla tässä nyt on huomioitu se, että meillä on kevään aikana aika suuri määrä ihmisiä sairastanut koronan ilman, että he ovat sitten hakeutuneet mihinkään testeihin, koska yksinkertaisesti testeihin on ollut täysin mahdollonta päästä silloin pahimpana epidemia-aikana? Niitä ohjeitahan tulikin sitten sen suhteen, miten ihmisten tulisi menetellä.

No, tämä ei varmasti ole ongelma monille muille ammattiryhmille, mutta juurikin näille hoitajille, jotka tässä on nostettu esille. Elikkä jos tässä ruuhkassa on sairastanut koronan eikä pysty todentamaan, että on sairastettu korona, niin edelleen sitten tämä rokotevelvoite on ollut näitten hoitajien kohdalla.

Täytyy sanoa, että tässä tilanteessa — niin kuin tässä edellä hoitoalan ammattilaisia olevat edustajakollegat ovat todenneet, kun ei tosiaankaan tämä koronarokote ole ehkäissyt tarttumista, vaan tietenkin sen tärkein tehtävä on ollut tämän vaikean tautimuodon ehkäiseminen, mutta ei tarttumisen — se, että tämä rokotevelvoite aika kovine seuraamuksineen on eri puolilla Suomea sitten vähän eri tavoin vielä sovellettu, on aiheuttanut kyllä tuolla hoitoalan kentässä aika paljon hämmennystä. Siinä mielessä, kun tiedetään, että kesää kohti tässä henkilöstöpula edelleen pahenee, ja meillä on tietysti vielä nyt tämä työtaistelu päällä... Tässä on monia sellaisia asioita, minkä tähden nyt joka ikinen käsipari tarvittaisiin kyllä siellä työpaikalla.

Siksi tässä yhteydessä on hyvä kysyä myös ministerin näkemystä: olisiko mahdollista, että tällä kohtaa todettaisiin, että tämän rokotevelvoitelainsäädännön — joka on sekin määraaikainen — aika on nyt tässä vaiheessa ohi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

14.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri! Koronatilanne on edelleen varsin vakava, vaikka julkisuudessa huomion ovat vieneetkin muut vakavat ja surulliset aiheet. Tämä jatko on varmasti ihan perusteltu. Olisin kiinnittänyt itse huomiota tähän lausuntokierroskysymykseen, joka täällä on noussut esille. Välillä tuntuu, että asiat eivät tahdo edetä, kun pitää lausuntokierroksia tehdä, ja näyttää sitten välillä taasen olevan niin, että niitä ei hallituksen mielestä olekaan tarpeen tehdä.

Edustaja Räsänen nosti esille tämän rokotekysymyksen ja sen, että rokote ei olekaan niin hyvin estänyt taudin leviämistä, mutta niin kuin hänkin totesi, kyllä kuitenkin ne oireet ovat jääneet monella aika paljon miedommiksi todennäköisesti näiden rokotteiden ansiosta. Toivottavasti myös tuo neljäs rokote, johon varmaan kuulemme ministeriltä tänään vielä vastausta, saadaan käyttöön ainakin riskiryhmäläisille ja muille.

Myös hoitajien pakkorokotuskysymys nousi tässä esille, ja olisin ministeri Sarkkiselta kysynyt, minkälaisia kokemuksia ja palautetta siitä on ministeriöön tullut ja onko se aiheuttanut ongelmia esimerkiksi joissakin yksiköissä.

Mutta, arvoisa puhemies, loppuun: Kun meillä on esillä tällainen tauti, joka leviää äärimmäisen helposti, eikä kukaan varmasti uskonut silloin jo historiassa, että tästä tulee näin pitkä vitsaus ja näin monisäikeinen asia, niin nyt uutiset ovat täyttymässä apinarokosta. Apinarokkotartuntoja on nyt jo kerrottu Ruotsista — en tiedä, onko Suomesta jo saatu ensimmäisiä todennettuja tartuntoja. Kysyisin ministeri Sarkkiselta, minkälaista varautumista sosiaali- ja terveysministeriössä tällä hetkellä käydään tämän apinarokon osalta. Se näyt-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

tää huolettavan ihmisiä ja ihan syystäkin, kun muistissa on niin vahvasti tämä covid-19 ja sen muunnokset ja edelleen se on päällä. Miten olette varautuneet siihen, että apinarokko saattaa olla seuraava tällainen nopeasti leviävä tauti?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.19 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kollegat ovat täällä jo puhuneet koronasta ja sen leviämisestä. Siitä näyttää muodostuvan tällainen lähestulkoon kansantauti, eli se leviää käytännössä koko väestöön. Se, mikä tässä on kuitenkin lohdullista, on selvästi se, että kuolleisuus koronaan ei ole enää samassa mittakaavassa kuin on ollut aikaisemmin, ja tässä tulee sitten se minun varsinainen huomioni: lukuisat ikäihmiset ovat ottaneet yhteyttä mitä moninaisimmin tavoin ja tuoneet esille sen seikan, että vaikka kuolleisuus ei olekaan enää samaa mittaluokkaa kuin aikaisemmin, niin nimenomaan ikääntyneiden kuolleisuus koronaan on edelleenkin suuri, ja he ovat erittäin huolissaan ja toivovat, että tämä neljäs rokotusmahdollisuus tulisi niin nopeasti kuin mahdollista heille saavutettavissa olevaksi. Ja tätä haluaisin nyt ministeriltä kysyä: kun monet tätä toteavat ja kun meillä on kuitenkin rokotteita nyt varastossa aika runsaasti, ei ole rokotteista pulaa, niin mitä toimia hallitus nyt tekisi, että nimenomaan ikääntyneiden ihmisten osalta voitaisiin tämän neljännen rokoteerran kattavuus nyt tehdä mahdollisimman laveaksi ja suureksi ja mahdollisimman nopealla aikataululla?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

14.21 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun keskustellaan jälleen rokotteista ja on esiin tullutkin tämä hoitajien pakkorokottaminen, niin haluan pikkuisen avata tätä asiaa. Olen tehnyt lakialoitteen samana päivänä, kun se tuli voimaan, siitä, että se laki purettaisiin, ja ihmettelen, miksi sitä lakialoitettani ei ole otettu käsittelyyn. Radiosta sain eilen kuulla, että sairaanhoitoalalla on pula työntekijöistä ja joitakin osastoja joudutaan sulkemaan. Ja tilanne on kuitenkin semmoinen, että tällä hetkellä on rokottamattomia hoitajia kotona, koska he eivät voi mennä töihin. Siellä on myös töissä rokottamattomia hoitajia, jotka ovat sairastaneet taudin, mutta heinäkuussa heistä ensimmäiset ovat tämän teidän lakinne mukaan jäämässä sitten kotiin, koska tulee täyteen kuusi kuukautta siitä, kun he ovat sairastaneet taudin. Miten aiotte selvittää tästä, ja miksi ette ole sitä lakia tuoneet käsittelyyn?

Kerron esimerkin: Eräs hoitaja, joka joutui helmikuun alussa pois töistä, koska ei ollut ottanut rokotetta, koska hän vaalii omaa kehoaan, sai taudin sitten jostakin haettua itselleen ja sairasti. Tämän jälkeen hän meni töihin, ja hänet siirrettiin sitten yllättäen eri osastolle omassa työssään sen takia, kun siellä toisella osastolla, jonne hänet siirrettiin, oli koronaan sairastuneita asiakkaita, joita eivät tämän osaston omat, rokotetut työntekijät uskaltaneet hoitaa.

Sitten joskus bongasin tuolta netistä semmoisen kysymyksen, että onko tässä mitään järkeä, kun kolmasti rokotettu hoitaja pukeutuu kaikkiin suojaliiveihin ja hengityssuojaimiin mennessään hoitamaan neljästi rokotettua koronapotilasta. Siinä oikeasti voi kysyä, onko tässä jotain järkeä.

Toivoisin, että te tuotte tähän muutoksen pikaisesti, että hoitajat pääsevät omalle työpaikalleen. Olen saanut tästä lukuisia viestejä, ja tässä viimeksi tänä aamuna on tullut muistuu-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

tus tästä, että nyt alkaa kuusi kuukautta sitten taudin sairastaneita hoitajia taas joutumaan lakiasetuksen takia sivuun omasta työstään. Ja on tullut myös sellaista viestiä, [Puhemies koputtaa] että nuorta, juuri opintonsa päättäneitä, hoitajaksi vakituiseen työsuhteeseen päässyttä henkilöä sitten ruuvataan tällä lailla, että rokotteet pitää ottaa tai saat lopputilin. Milloin te aiotte tähän asiaan palata? Tämä pitäisi vikkellästi saada hoidettua. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

14.24 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Koronatilanne on nyt sellainen, että olemme me rokotettuja tai emme, niin me kaikki sen koronan sairastamme, jos se on meihin tarttuakseen. Kysymys on vain, montako kertaa me sairastamme sen koronan ja millaiset oireet meillä on. On mahdollista, että rokotteen ottaminen vähentää niitä oireita. Se on varmaankin todennäköistä, mutta se ei ole välttämätöntä. Monet ovat myös rokottamattomina sairastaneet hyvin lievän version erityisesti tästä omikronvariantista.

Eli kyllä tämä neljäs rokote alkaa jo olemaan sellaista hölmöläisten peiton jatkamista. Kun kolme kertaa on jo samaa ainetta laitettu, se ei tehoa, se ei toimi kuin hyvin rajatun ajan edes niiden oireiden vähentämiseksi, niin jos neljättä kertaa pumpattaisiin samaa ainetta, vaikka asiantuntijat ovat jo epäilleet, että tämä jatkuva tehosterokotteiden ottaminen alentaisi ihmisen omaa immuunivastetta, onko tässä mitään tolkkua? Puolestani se neljäs rokote suotakoon niille, jotka sen pelkonsa takia haluavat ottaa. Ellei sitä suorastaan todeta vaaralliseksi lääketieteellisin perustein, niin annettakoon se heille, mutta muuten olen sitä mieltä, että tällainen asian kanssa tohelointi täytyy nyt lopettaa jo tässä kohtaa, ymmärtää, että tämä peli meni jo, meidän ei kannata enää tällä kentällä jatkaa.

Kannatankin kaikkien mahdollisten rokotepakkojen purkamista välittömästi ja hoitajien palauttamista töihin. Heidät kaikki tarvitaan sinne, varsinkin jos tämä hoitajien työtaistelutilanne pahenee ja tapahtuu jotain joukkoihtisanoutumisia. Tämä ei ole enää leikin paikka. Nyt tämä hössötys täytyy lopettaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

14.26 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty mielestäni todella tärkeää keskustelua. Tämä rokote- ja koronakeskustelu on jäänyt hyvin paljon Venäjän aggressioiden ja Nato-keskustelun varjoon, mutta kansalaisten näkökulmasta tämä on todella tärkeä asia.

Olen kyllä täysin samaa mieltä siitä, että rokottamisen tulisi perustua vapaaehtoisuuteen niin sote-henkilöstön kohdalla kuin kaikkien muidenkin kohdalla. Me tiedetään, että rokotuksista on hyötyä, niistä on hyötyä näiden vakavien tautimuotojen estämisessä, mutta yllättävän heikosti ne toimivat nimenomaan siihen taudin leviämisen ja tartuttavuuden estämiseen. Sen takia ajattelen, että hallituksen tulisi kyllä nyt kiireesti purkaa tuo hoitohenkilökuntaa ja sote-henkilöstöä koskeva rokotevelvollisuuslainsäädäntö, koska rokotevelvollisuuttahan ei säädetty sen vuoksi, että pystyttäisiin näitä henkilöstön omia vakavia tautimuotoja estämään, vaan siksi, etteivät oireettomat hoitajat tartuta heikkokuntoisia potilaita. Nyt kun vielä tiedämme, että koronatauti tulee rokotetuille lievempänä kuin niille, joita ei ole rokotettu, niin voisi olla jopa suurempi riski, että nimenomaan rokotetut hoitajat levittävät koronavirustautia, koska he saattavat olla lähes oireettomia tai oireettomia. Senkään vuoksi tälle ei mielestäni enää ole perusteluja.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Sen sijaan olen kyllä sitä mieltä, että kun meillä on huolestuttavasti tätä ikäihmisten ylikuolleisuutta ja se on lisääntynyt odotettua enemmän ja aivan ilmeisesti siinä koronavirus on keskeisenä tekijänä, niin näitä neljänsiä rokotteita tulisi antaa ikäihmisille, vaikkapa kaikille yli 60-vuotiaille, jotka sen haluavat — ei tietenkään pakolla, vaan niille, jotka haluavat ja ovat jo esimerkiksi saaneet kolme rokotetta ja tietävät, että se ei heille tuo mitään erityisiä sivuvaikutuksia, ja olisivat valmiit sen rokotteen ottamaan. Missä vaiheessa tähän voitaisiin päästä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

14.28 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tuntuu, että korona ja omikron käyvät koko kansan läpi. Joillakin on kovat oireet, hyvin vakavat, ja toisilla ei välttämättä kovin paljoa.

Meillä on valtava hoitajavaje, valtava hoitajapula. Viime perjantaina olin teltalla. Sinne tuli lähihoitaja, joka on jo muutaman vuoden ollut valmistumisensa jälkeen töissä ja pitää työstään kovin, mutta hän ei ole ottanut rokotusta. Hän sai koronan ja sen varjolla hän pysyy olemaan töissä, mutta nyt tosiaan puoli vuotta on siitä kulunut ja nyt oli Attendolla sanottu, että saa lähteä kävelemään. Eli onko meillä varaa olla ottamatta hoitajia töihin, koska meillä on niin valtava hoitajapula? Tosiaan tämä henkilö oli tietysti huolissaan myös omasta työpaikastaan taloudellisesti sikäli, että hänelläkin on perhe elätettävänä.

Tässä on monta monessa, ja onhan sekin vaaramomentti, että meillä ei ole hoitohenkilökuntaa tarpeeksi — vajaalla tehdään, puhumattakaan siitä, että hoitajat joutuvat ylikuormitetuiksi ja heillä on hyvin raskasta. Sen takia kysynkin, voidaanko näitä pakkorokotuksia nyt ajatella niin, etteivät ne kerta kaikkiaan tule käytäntöön, ei hoitohenkilökunnalle eikä kenellekään muillekaan. Tietysti vanhemmat ihmiset, jos sen neljännen rokotuksen haluavat, ymmärrettävästi vapaaehtoisesti sen voivat ottaa. Mutta itsellenikin tulee jo mieleen, kun puhutaan neljännestä rokotteesta, että kyllä se jo todennäköisesti heikentää omaa vastustuskykyä. Kuinka tarpeellinen se sitten enää onkaan? Nämä asiat askarruttavat, ministeri — nämä edellisetkin kansanedustajakollegat ovat kyselleet vähän samoja asioita. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

14.31 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on mielestäni käyty ihan hyvää keskustelua, ja ymmärsin, että tätä keskustelua on käyty hallituksen piirissäkin — sitä, onko rokotevelvollisuudelle hoitohenkilökunnalla enää perusteita. Sen lopettamiselle on monia hyviä perusteita: hoitohenkilöstön saatavuus sekä se, että loppujen lopuksi niitä oireettomia ja näkymättömiä taudinkuvia esiintyy ihan yhtä lailla rokotetuilla kuin muillakin ja se saattaa altistaa potilaita. Tässä keskustelussa on tullut hyviä huomioita, ja ehkä en niinkään kysy tässä kohtaa, vaan esitän vetoamuksen, että tämä asia rakentavasti käytäisiin läpi. Ymmärrän sen, että silloin kun tilanne oli päällä, tämä rokotevelvollisuus on ollut tärkeä ja sillä ollaan saatu tautihuippuja katkaistua, mutta nyt ehkä perusteet ovat jo häipyneet.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz ja sen jälkeen ministeri.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

14.32 **Ben Zyskowicz kok:** Kiitos, arvoisa herra puheenjohtaja! [Timo Heinonen: Puhemies!] — Puhemies! — Hyvin lyhyesti kysyn ministeriltä, kun olen ymmärtänyt, että jotta palkansaaja saa tartuntatautipäivärahaa, hän tarvitsee siihen lääkärintodistuksen: kun meillä on pitkät jonot lääkäriin ja kun pitäisi pyrkiä mahdollistamaan lääkäreiden keskittymisen tärkeimpiin työtehtäviinsä, niin onko mitään mahdollisuutta säätää siten, että tämän tartuntatautipäivärahan voisi saada jollakin muulla näytöllä kuin varsinaisella lääkärintodistuksella? Siis näin olen ymmärtänyt, että tilanne on tänään. Jos tänään joku sairaanhoitajan tai muun todistus riittää, niin sitä parempi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen, kolme minuuttia.

14.33 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:** Arvoisa puhemies! Koronaa todellakin on edelleen paljon liikenteessä, kuten täällä on todettu, ja siksi näiden jatkojen äärellä ollaan.

Lausuntoaikaa ei tässä tämän lakiesityksen yhteydessä ole ollut. Tämä on siis aiemman lakiesityksen jatko, mitään sisällöllisiä muutoksia ei ole tehty. Me emme ole esimerkiksi helmikuussa tienneet, että kesäkuussa tai toukokuussa ollaan tässä tilanteessa, että jatkoja tarvitaan. On helppo sanoa, että no, miksi ette ole tienneet puoli vuotta sitten, että tämä on tarpeellinen edelleen ja laittaneet normaalia kuuden viikon lausuntoaikaa, mutta tämä tauti on aika ennustamaton, ja tuskin kukaan olisi vielä jokunen aika sitten arvannut, että tässä sitä edelleenkin ollaan.

Mutta, arvoisa puhemies, tämän esityksen tarpeesta: Tämä esitys siitä, että tartuntatautipäivärahan saantia helpotetaan, on esitetty alun perinkin sen takia, että me emme halua, että ihmiset menevät koronaan sairastuneina töihin tartuttamaan muita ihmisiä. Siksi tätä tartuntatautipäivärahan saantia on helpotettu tilanteessa, jossa virallisia karanteeni- ja eristyspäätöksiä ei ole enää pystytty tekemään, ja on siis turvattu mahdollisuutta jäädä kotiin ja myös helpotettu työnantajien kustannustaakkaa.

Kuitenkin jotta voi jäädä pois, tarvitsee olla virallinen testitulos ja siitä sitten todistus terveydenhuollosta, mikä kyllä kuormittaa terveydenhuoltojärjestelmää, kuten täällä on todettu — se on tosiasia. Kuitenkin on pyritty siihen, että yksityistä terveydenhuoltoa voitaisiin käyttää, ja siihen nämä eri lakisäännökset perustuvat, jolloin vähennetään painetta julkisesta terveydenhuollosta, koska useimmiten käytännössä ihmiset varmaan menevät työterveyteen hakemaan todistukset ja usein myös testitodistukset. Työnantajat ovat erittäin voimakkaasti näitä kaikkia poikkeuspykäläiä tukeneet.

No, sitten näistä ministeri Lindénin asioista: Ensinnäkin ministeri Lindén on ottanut jatkuvasti kantaa koronatilanteeseen. Sitä seurataan jatkuvasti, ja hallituksen koronaryhmä on taas ensi viikolla kokoontumassa.

Neljänsistä rokotteista: Tämäkin on ministeri Lindénin asia, mutta rohkenen sen verran todeta, että viranomaiset, THL ja KRAR, ovat antaneet suosituksen, joka tosiaan jonkin verran antaa liikkumavaraa kunnille. Varmasti suosituksen laajentaminen tulee vielä pohdittavaksi, mutta tämä on asiantuntija-arvio. Täälläkin on otettu kantaa puolesta ja vastaan, mutta kyllä se on lääketieteellinen asiantuntemus, johon tämän päätöksen pitää perustua.

Sitten ensinnäkin täytyy sanoa, että pakkorokotettahan Suomessa ei ole, mutta työnantajilla on sosiaali- ja terveydenhuollossa velvoite käyttää rokotettua henkilökuntaa silloin, kun riskiryhmiä hoidetaan. Tämä on myös ministeri Lindénin alaista lainsäädäntöä eikä liity tähän sairaskorvutuslakiin tai vuosilomalakiin, mikä on nyt käsittelyssä, mutta se on

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

myös väliaikaista lainsäädäntöä, ja varmaankin sen jatkon edellytykset tulevat arvioitaviksi.

Sitten apinarokosta totean lyhyesti, että tilannetta seurataan Suomessa viranomaisten toimesta, ja totta kai tarvittaessa reagoidaan. Tässä kansainvälinen tiedonvaihto on tietysti äärettömän tärkeää, kun on tällaisesta uudesta kansanterveysuhasta ja tartuntataudista kyse. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.37.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.22.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä, ja mennään puheenvuoroihin. — Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Mäkelä.

16.22 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä kohdassa jäi vielä sen verran kesken keskustelu, että kun ministeri Sarkkinen sanoi, että tämä päätöksenteko näistä koronarokotuksista ja -toimenpiteistä perustuu asiantuntijatietoon, niin se hieman särähti korvassani, kun juuri äskettäin oli ollut Helsingin Sanomissa iso juttu siitä, miten ministeri Kiuru oli käsitellyt asiantuntijatietoa näissä koronapäätöksissä. Oli syytetty asioiden politisoimisesta ja siitä, että jos asiantuntija oli eri mieltä kuin ministeri, niin palaute saattoi olla kipakkaa, ja siitä, että asiantuntijatkin voivat olla montaa mieltä näistä asioista, eikä ole sellaista yksiselitteistä totuutta niiden asiantuntijalausuntojenkaan takana.

Jotenkin tuntuu, että silloin alkuvaiheessa asiantuntijoita painostettiin kertomaan hieman totuudenvastaista tietoa. Esimerkiksi tämä maskitapaus silloin aikanaan: kun maskeista ei THL:n käsityksen mukaan ollut mitään hyötyä edellisessä kuussa, mutta sitten seuraavassa kuussa ne käytännössä säädettiin pakollisiksi, niin mikä siinä vaiheessa koronaviruksessa tai suomalaisten hengityselimistössä muuttui niin radikaalisti, että ne maskit olivatkin muuttuneet hyödyttömistä välttämättömyydeksi?

En lähtisi viljelemään liikaa tällaista retoriikkaa, että hallitus perustaa päätöksensä asiantuntijatiedolle. Nämä päätökset tuntuvat olevan usein varsin poliittisia, tulkinnanvaraisia ja mielivaltaisia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonnäisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja arvonnäisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2022 vp

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Hopsu.

Keskustelu

14.37 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Oikeastaan lyhyesti kiitokset hallitukselle siitä, että tukimuotoja Ukrainan ja ukrainalaisten auttamiseksi etsitään koko ajan lisää. Tämän esityksen lisäksi on tullut päätös 70 miljoonan bitcoin-varojen ohjaamisesta kokonaisuudessaan Ukrainan tukeen.

Tämä esitys helpottaa erityisesti hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestöjen toimintaa. Arvonlisäverolakia muutetaan siis väliaikaisesti siten, että Venäjän Ukrainan-hyökkäystä pakeneville henkilöille maksusta luovutettavien tavaroiden kotimaiset myynnit ja muista jäsenvaltioista tapahtuvat yhteisöhankinnat sekä näihin liittyvät palvelut säädetään verottomiksi. Verottomuus koskee lähinnä yleishyödyllisille yhteisöille myytäviä myyntejä, joihin sisältyvä vero saadaan vähentää, eli kyse on nollaverokannasta. Verottomuus tulee voimaan takautuvasti sodan alusta asti ja jatkuu tällä päätöksellä vuoden 22 loppuun asti. Tätä sovelletaan myös oman käytön verotukseen, joten myös yritysten tekemät lahjoitukset järjestöille ovat verottomia.

Tavoitteena on siis tukea Ukrainan pakolaisille annettavaa humanitääristä apua ja poistaa tavaroiden kotimaisia myyntejä koskeva neutraalisuusongelma. Ulkomailta tuodut avustustarvikkeet ovat jo alv-vapaita EU-säätelyn pohjalta.

Kiitokset myös suomalaisille. Suomalaiset ovat aktiivisesti tehneet lahjoituksia, ja toivottavasti tämä auttamisen halu kestää ja laajenee. Nyt on voinut olla ylpeä suomalaisista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.39 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Hopsu jo kuvaili tämän lakimuutoksen merkityksen. Nimenomaan on kysymys kansalaiskeräysten suuntaamisesta Ukrainasta tuleville pakolaisille, mutta haluaisin käyttää tässä yleisemmän puheenvuoron siitä kulmasta, kuinka arvokasta on se, että suomalaiset antavat nyt panoksensa eri lohkoilla tässä kriittisessä tilanteessa ukrainalaisille, osoittavat sitä kautta solidaarisuuttaan. Sitä tekee yrityssektori hyvin vahvalla tavallaan, on katkaissut myöskin kauppasuhteensa Venäjälle, sitä tekevät kansalaiskeräykset, joita tehdään tietysti lainsäädännön kautta, ja osallistutaan myöskin näihin Euroopan unionin pakotteisiin.

Tämä Ukrainan tilanne on suomalaisille poikkeuksellisenkin haavoittava. Puhtaasti geopolittinen sijaintimme on samankaltainen kuin Ukrainalla, olemme Venäjän rajamaa, mutta ehkä vielä enemmän tässä Ukrainan tilanteessa tulee vastaan se, että meillä on tämä asosiaatiomuisti erittäin vahva. Tässä on meille samantyyppinen tilanne kuin talvisodan alla, joutua yksin aggression kohteeksi, vastaanottajaksi. Silloin me suomalaiset kaipasimme kansainvälistä solidaarisuutta, tukea, ja paljon sympatiaa saimme, jonkin verran tukeakin mutta paljon enemmän sympatiaa. Olemme siinä mielessä nyt sitten toisenlaisessa ti-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

lanteessa, että Ukraina on saanut sympatian lisäksi myöskin aidosti tukea, ja yksi tuenosoituksen muoto on nyt tämä lakimuutos, mikä tässä tehdään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

14.40 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle esityksestä, jolla pyritään helpottamaan Ukrainan hyväksi tehtävää humanitääristä työtä. Hyvin laajasti — varsinkin tietysti Euroopassa — eri maissa järjestöt, yritykset, kansalaiset ja luonnollisesti myös valtiot ovat toimineet tehokkaasti Ukrainan auttamiseksi poliittisella tasolla, humanitäärisen avun muodossa ja myös ihan sotilaallisen avun muodossa.

Kun Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on tänä päivänä kestänyt jo kolme kuukautta, on olemassa huoli siitä, että varsinkin tavalliset kansalaiset ja kansalaisjärjestöt turtuvat tilanteeseen ja halu ja valmius auttaa ukrainalaisia humanitäärisen avun muodossa pikkuhiljaa hiipuvat. Tästä on ymmärtääkseni nähtävissä jo merkkejä eri maissa, Suomen tilanteesta en osaa tarkalleen sanoa.

Olisi hyvin tärkeätä, että me kaikki järjestöissä, yrityksissä muistaisimme, että kauhistuttava tilanne Ukrainassa jatkuu joka päivä, joka yö: Venäjä pommittaa summittain siviili-kohteita, puhumattakaan niistä raakuuksista, joita suoritetaan yksittäisiä siviileitä kohtaan. Jotta tämä auttamishalu säilyisi — koska tarvehan ei mihinkään katoa, mieluumminkin päinvastoin — toivoisin myös sitä, että media, kansainvälinen media ja suomalainen media, jaksaisi pitää yllä kiinnostusta sitä kohtaan, mitä Ukrainassa tapahtuu.

Suomalaisen median osalta mielestäni tämä on tilanne. Kun seuraan lehtiä ja uutisia televisiosta ja radiosta, niin kyllä suomalaiset mediat ja niiden toimittajat tekevät tässä suhteessa erittäin hyvää ja perusteellista työtä. Huolissani olen jonkun verran kansainvälisen median mielenkiinnon vähentymisestä: kun seuraa esimerkiksi CNN:ää tai BBC:tä, niin sodan alkuvaiheina Ukraina oli aina ykkösuutinen. Mutta kun nyt avaatte vaikkapa tänään tällä hetkellä jommankumman kanavan, niin huomaatte, että helposti Bidenin Aasian-matkat ja muut tärkeät uutiset ajavat ohi. Toivon, että Ukraina pysyisi maailman medioiden etusivun juttuna, koska sitä se tilanne on ja se myös auttaa ihmisiä muistamaan ukrainalaisten hädän ja auttamistarpeen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

14.44 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Haluan tässä vain lyhyesti todeta, että me olemme valtiovarainvaliokunnan verojaostossa jo aloittaneet tämän kyseisen asian ennakokäsittelyn. Olemme kuunnelleet asiantuntijoita, ja asia on kyllä ihan joutuisasti siellä etenemässä. Tämä on tietenkin varsin tarpeellinen, mikä täällä on jo todettukin, ja tulee tietenkin oikeaan aikaan — oikeaa tarvittavaa apua tässä traagisessa tilanteessa.

Tässä tulee varmasti esiin tiettyjä yksityiskohtaisempia kysymyksiä, koska tämä on väliaikainen muutos, tämä on tuotu nopeasti ja tässä ei ole ollut kovinkaan paljon lausunto- ja kysymysmahdollisuutta. Tähän jää sellaisia käytännön tilanteiden soveltamisongelmia, jotka eivät ole varmasti aivan selkeitä toimijoille, nimittäin: miten hallinnollinen työ tästä lisääntyy, missä tapauksessa ja miten tulee erotella, mikä apu menee juuri Ukrainasta paenneille ja mikä sitten menee muille? Ja tästä tulemme varmasti tekemään joitakin huomioita, että tähän on kiinnitettävä huomiota niin Verohallinnon puolelta kuin sitten yleisessä ohjeistuksessa ja jatkamietinnässä, koska nämä eivät välttämättä tule olemaan näille yleis-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

hyödyllisille toimijoille helppoja tilanteita. Meille kerrottiin jonkin verran siitä, kuinka hallinnollista työtä voi tulla lisää ja muuta, vaikka ehdottomasti ja toki ja aivan varmasti kaikki näkevät, että tämä laki sinänsä on erittäin tervetullut, ja sitä parhaillaan tosiaan jaostossa käsittelemme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

14.45 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Ilmaisen myös tukeni tällaiselle pienellekin eleelle siihen suuntaan, että ukrainalaisten auttamista helpotettaisiin.

Mitä tulee tuohon lain väliaikaisuuteen ja tilanteen väliaikaisuuteen, niin nyt alkaa näyttämään siltä, että se tilanne ei todellakaan jää väliaikaiseksi siellä Ukrainassa, vaan sotatapahtumat ovat nyt vyöryneet uuteen suuntaan, taisteluja käydään aika tiukasti Itä-Ukrainassa, ja kukaan ei tiedä, ratkeako se tilanne siellä kuukausissa, ensi syksyyn mennessä, ensi talveksi, kun taas tulee kylmä, ja silloin varmasti tarvitaan apua siellä Ukrainassa. Valitettavasti tilanne on se, että varmaan apua aletaan tarvitsemaan pahimmassa tapauksessa muuallakin, jos nämä pahimmat skenaariot ruokapulasta ja muusta toteutuvat, mutta tietysti siellä Ukrainassa tällä hetkellä se hätä on kaikkein käsinkosketeltavin ja varmaan on myös sitten tulevana talvenakin, eli kaikki apu on varmasti tarpeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä

Hallituksen esitys HE 56/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 3/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari.

Keskustelu

14.47 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen nyt valiokunnan mietinnön hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä. Me olemme tässä viimeisen parin vuoden aikana käsitelleet jo pari Teno-asiaa, sillä tavoitteisiin, mitä lohenkalastukseen tulee, ei olla päästy.

Suomen ja Norjan välinen rajajoki, Tenojoki, on sivuvesistöineen koko maailman tärkeimpiä Atlantin lohen lisääntymisjokia. Tenojoen lohikantojen tila on ollut laajasti heikko jo noin 15 vuoden ajan. Arvioitu lohimäärä merellä ennen rannikkokalastusta ja jokisuuta oli vuosina 20 ja 21 ensimmäistä kertaa pienempi kuin koko vesistön kutukantatavoit-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

te. Lohenkalastuksen kieltö Tenojoen vesistössä sekä laajalla merialueella vuonna 21 vaikuttanut nousukalamääriin positiivisesti, mutta nousumäärä on silti varsin pieni. Ennuste vuodelle 22 ei ole vuosien 20 ja 21 tilannetta parempi.

Suomen ja Norjan yhteisellä lohenkalastuksen säätelyllä on pitkät perinteet, ja nykyinen kalastussopimus ja siihen liittyvä kalastussääntö tulivat voimaan vuonna 2017. Suomi ja Norja ovat kalastussopimuksen osapuolina päätyneet siihen, että lohenkalastus kielletään Tenojoen vesistössä molemmissa valtioissa.

Hallituksen esityksessä esitetään lohenkalastuksen määräaikaista kieltämistä Tenojoen vesistössä. Esitykseen sisältyvässä laissa säädetään siitä, että lohenkalastus ja lohenpyyntiin tarkoitettujen välineiden käyttäminen Tenojoen vesistössä on kiellettyä lain voimaantulosta, kesäkuusta, vuoden 22 loppuun. Koska lohenkalastuksen kieltö on perustuslain kannalta merkittävä, on siitä katsottu tarpeelliseksi säätää lailla. Mietinnössämme todetaan, että ensisijaisena tavoitteena kalastuksen säätelyä kehitettäessä tulee olla lohikantojen tilan turvaaminen. Valiokunta on perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla arvioinut mahdollisuuksia turvata lohikantojen tila saamelaisen perustuslain mukaisiin oikeuksiin vähemmän puuttuvalla tavalla.

Vähäisen lohenkalastuksen sallimiseen liittyy kuitenkin useita ongelmia, kuten yhteisymmärryksen ja tasapainon saavuttaminen Norjan kanssa ja toisaalta eri kalastajaryhmien kesken sekä kalastuksen kohdentaminen saamelaisille turvatun oikeuden toteuttamiseen, kun lainsäädännössä ei ole tähän tarkoitukseen käyttökelpoista saamelaisen määritelmää. Sääntelyn tulee tukea sekä saamelaisen että muiden paikallisten kalastuskulttuurin säilymistä. Lohenkalastuskieltö ei lopeta kalastusta kokonaan Tenojoen vesistössä, ja muiden kalalajien kalastuksella voidaan osaksi lieventää kalastuskiellosta aiheutuvia haittoja kalastuskulttuurille. Lohikantojen tilasta huolehtiminen turvaa kalastuskulttuurin ja sitä kautta osaltaan myös saamelaiskulttuurin säilymistä pitkällä aikavälillä. Vuodelle 22 ei ole mahdollista löytää perusoikeuksien kannalta lohenkalastuksen täysikieltoa parempaa ratkaisua, mutta neuvottelut kalastussäännön uusimisesta jatkuvat Norjan kanssa. Jatkoneuvotteluissa saamelaisen oikeudet harjoittaa perinteisiä elinkeinoja tulee ottaa huomioon ja lisäksi huolehtia saamelaiskärjälain mukaisesta neuvotteluvollisuuden noudattamisesta. Kalastuksen säätelyä Tenojoella tulee neuvotteluissa kehittää kohti kappale- tai kausikohtaisten kiintiöiden määritelmää.

Lohenkalastuskiellon valvontaan tulee turvata riittävät resurssit Lapin ely-keskukselle ja muille valvojille, ja itse asiassa valvontaa koskevaan pykälään samoin kuin lain voimaantuloa koskevaan pykälään tuli pieniä teknisiä muutoksia.

Kiitän valiokuntaa ripeästä työstä. Tämä lainsäädäntö oli pakko saada mahdollisimman nopeasti voimaan, että pystyisimme lohen nousun turvaamaan. Tämä mietintö oli yksimielinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

14.52 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tällaisissa asioissa, joissa on monenlaista mielipidettä suuntaan jos toiseen, on erinomaisen tärkeää, että valiokunta kykenee laatimaan yksimielisen mietinnön, ja ainakin itse näen, että tämä on äärimmäisen oikeudenmukainen ratkaisu. Kun Suomi ja Norja tunnistavat sen, että lohikannat ovat selvästi erittäin kriittisessä pisteessä eikä yhtään kalaa voi sieltä kalastaa, niin silloin Suomen ja

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Norjan yhteinen näkemys, että lohi pannaan jo toista vuotta peräkkäin kiinni, mielestäni on oikeudenmukainen ja oikea.

Sain tässä, kun tätä asiaa käsiteltiin, paikalliselta saamelaiselta — toki saamelaistenkin mielipiteitä on monia — puhelun, jossa hän kertoi, että tämä on myös saamelaisille kaikin oikeudenmukaisin ratkaisu, että kukaan ei pääse sinne kalastelemaan eikä määritellä jotakin erityisryhmää tai erityiskeinoa, millä kalaa pääsisi kalastelemaan.

Siinä mielessä koen, että tämä on erinomainen ratkaisu, ja toivotaan, että sitten lohikannat lähtevät tästä elpymään, mutta on pari asiaa, mitkä täällä valiokunnan mietinnössäkkin olivat.

Kun toivomme, että aikanaan tämä lohijoki sitten avataan kalastukseen, ne ovat juuri nämä kiintiöt, mihin täytyy kyllä mennä. Joka puolella maailmaa ”kiintiö” on se sana, millä lohikantoja säädelään, ja jostakin syystä Tenolla ei ole siihen haluttu mennä. Ymmärrän kyllä, että jotkut sitä vastustavat, mutta kyllä se nykypäivää on, että ihmiset hakevat sieltä elämyksiä, ja silloin sen lohikannan mukaan laitetaan kiintiöt, ja kiintiöt koskevat kaikkia. Silloin se on oikeudenmukainen.

Mitä tulee sitten tähän kalastukseen, niin kyllä minä itse näen saamelaiset ja paikallisen väestön, jotka siellä asuvat, ja nykypäivänä nykyisen elämänmuodon niin, että eihän me paikallisia ja saamelaisia voida erottaa, kun me emme tiedä, niin kuin valiokuntakin mietinnössään toteaa. Heidän kulttuurinsa ovat prikulleen samanlaisia, joten on äärimmäisen vaikea lähteä yhtäkkiä keinotekoisesti erottelemaan, että tämä henkilö saa kalastaa mutta tämä henkilö ei saa kalastaa, kun he harjoittavat ikään kuin samaa kulttuuria. Tämän näen kyllä erittäin tärkeäksi asiaksi, ja tämä valiokunnan yksimielisyys on hyvä pohja jatkossakin. Kun tätä perustuslain näkökulmasta katsoo, niin tämä on aika kompleksinen kysymys sinänsä, että siellä on saamelaisten oikeudet mutta siellä on paikallisten oikeudet kalastaa, vaikka he eivät ole saamelaisia, koska nämä ovat tulkinnan mukaan jo ikään kuin saavuttaneet omaisuudensuojan. Kun sitten on vielä kalastusoikeutta omistavat kiinteistönomistajat, niin kyllä näiden kaikkien pitää olla tasavertaisesti siinä ratkaisussa mukana.

Yksi toivomus minulla on sitten ministerille: että kun kuitenkin hallinnossa pitää noudattaa hallintolain 6 §:ää, niin kun tämä valtuuskunta Suomen ja Norjan välillä sitten neuvottelee, niin sinne otetaan nämä kiinteistönomistajat, Tenon kiinteistönomistajat ry, mukaan neuvotteluun, koska asiahan koskee myös heitä hyvin pitkälle, niin ettei vain tule pelkästään paikallisten ääni tässä valtuuskunnassa otetuksi huomioon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

14.55 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä Tenojoen kalastusasiassa tukea näitä edustaja Eestilän äsken esittämiä järkeviä ja perusteltuja näkemyksiä. Hän on tähän asiaan perehtynyt pidemmältä ajalta. Itsekin olen perehtynyt tähän pidemmältä ajalta, vaikkakaan en ehkä ihan yhtä syvällisesti.

Muistan jo viime kaudella ollessani perustuslakivaliokunnan varajäsenenä, että jouduin sattumalta mukaan istuntoon, jossa käsiteltiin näitä Tenojoen kalastusasioita, ja se kyseinen istunto käsitteli Tenojoen kalastusasioita pelkästään perustuslaillisesta näkökulmasta kolme tuntia. Se ei ollut ainut istunto siinä kuulemisessa. Se ei ollut ainoa kuuleminen sillä kaudella eikä ainut kausi, jolloin näitä kuulemisia on ollut. Ainut viisaus, joka minulle siitä jäi mieleeni, on se, että ei voi olla sellaista oikeutta, että jonkun toisen oikeus polkee toisen

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

oikeutta, eli kyllä suomalaisia pitää kohdella tasavertaisina kansalaisina Suomen valtion maaperällä eikä voi mitään erivapauksia lähteä säätämään.

Toivottavasti nyt sitten, jos reilun vuoden kuluttua vielä tähän taloon palaan seuraavalle kaudelle, tämä riitely Tenojoen kalastuksen suhteen olisi saatu jollain tavalla järkevään ratkaisuun. En tiedä, uskonko siihen, mutta ainakin sitä toivon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

14.56 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käyty ihan hyvä keskustelu, ja valiokunta lähtee siitä, että tässä on erilaisia oikeuksia, joita koetetaan yhteensovittaa. Vaikka meillä on ILO-sopimus, joka määrittää saamelaisten oikeudet, niin yhtä lailla korkeinta oikeutta myöten on huomioitu vaikkapa omaisuudensuojaan kohdistuvat oikeudet, jolloin tästä asiasta päättämiset eivät ole kovin helppoja, kun kuitenkin ylimmäisenä meillä on se asia, että kenellekään ei riitä oikeuksia, jos se lohikanta turmeltuisi. Siksi tässäkin ratkaisussa tietyllä tapaa tällainen kaikille sama kurjuus ja suoraviivaisuus on ihan hyvä tapa edetä silloin, kun muitakaan vaihtoehtoja ei ole.

Kiitoksia tästä keskustelusta, ja kiitoksia valiokunnalle — erittäin hyviä huomioita jatkuvaan valmisteluun.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

14.57 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Pidän tätä aihetta sen verran tärkeänä, että haluan tähän keskusteluun tuoda lisäksi sen, että kyllä meidän pitäisi kansainvälisesti — ottaen ehkä EU mukaan ja kansainväliset lohensuojelujärjestöt — katsoa, että mitähän tämä Norjan lisääntyvä ja myös Venäjän lisääntyvä kassilohikasvatus mahtaa aiheuttaa luonnonlohikannoille. Se on iso kansainvälinen kysymys, ja siinä ei pidä mennä ketään syyttelemään, mutta se pitää tutkia, mikäli sitä pystytään tutkimaan, koska kyllä me tiedämme, että kassilohetkin syövät osittain luonnonkalaa. Käsittääkseni niiden ravinnosta noin 30 prosenttia on villakuoretta ja tuulenkala, ja kun niitä joudutaan jatkuvasti lisää troolaamaan, niin siinä on se vaara, että se rupeaa vaikuttamaan luonnonloheen. Nämäkin pitäisi ottaa huomioon.

Minä olen itse käynyt Tenolla, mistä syystä en nyt tiedä, olenko asiantuntija, mutta tiedän jonkun verran siitä ja omin silmin olen nähnyt: kyllä se täytyy todeta, että vuosikymmenien mittaan Tenoa on ylikalastettu. Se vain on näin, että sieltä on otettu paljon isoa lohia — norjalaiset alajuoksulla, olen käynyt heidän pakastehalleissaan katsomassa, niitä on todella paljon ollut jo 80-luvulla — ja pikkuhiljaa on ihmetelty, kun lohi vähenee. Koska lohen kierto on aika pitkä — seitsemän, kahdeksan, yhdeksän vuotta ja näin pois päin — ne ongelmat eivät tule äkkiä eteen, mutta ne tulevat hitaasti, ja sitten se parannuskaan ei tule hirveän äkkiä, vaan se tulee hitaasti. Sen takia puollan tätä kokonaiskieltoa.

Mutta sitten siinä on semmoinenkin näkökulma, että ei tätä lohijokea voi todennäköisesti loputtomiin pitää kiinni, eli ne paineet ja erinäköiset ikään kuin oikeutetutkin oikeuskysymykset nousevat esille. Ja silloin, kun me lähdetään tätä aukaisemaan, sen pitää olla valiokunnan ja eduskunnan käsissä ja pitää pyrkiä Norjan kanssa neuvottelemaan niin, että tulee kiintiöt, eli kun se aukaistaan, niin ihmiset pääsevät nauttimaan Lapin luonnosta, saamelaismatkailu edistyy, mutta jokainen tyytyköön vaikka yhteen loheen viikossa ja se kalastus loppuu siihen.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Jostakin syystä tätä kiintiöjärjestelmää ei ole haluttu Tenolla ottaa käyttöön, ja siihen minä kyllä palaan. Sen takia käytän tämän puheenvuoron, koska täytyyhän meidän katsoa tulevaisuuteen ja kaikin keinoin pyrkiä säätämään semmoista lakia tai asetusta, joka sitten auttaa sekä saamelaisia heidän elinkeinossaan ja paikallisia ihmisiä että tietenkin niitä, jotka ovat investoineet, koska investoinnin pohjana on ollut se kalastus ja tietenkin kalastus-oikeus.

Nämä kaikki elementit kun ovat mukana kuvioissa, niin minä luulen, että kun ei lähdetä liikaa kuuntelemaan jotakin yksittäistä, ehkä kovaäänistäkin ryhmää vaan tehdään oikeudenmukaista työtä niin kuin nyt on tehty, niin pikkuhiljaa ne riidat siellä taustalla alkavat vähentyä, koska ihmiset tyytyvät siihen, kun he huomaavat, että näitä asioita käsitellään tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 56/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 93 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2022 vp

Lakialoite LA 7/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 9/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 37/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 7/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 52/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2022 vp

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Mäenpää.

Keskustelu

15.01 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tämä on nykyisen maatalouden kriisin valitessa erittäin hyvä esitys, ja lämpimästi kannatan sitä, mutta tähän liittyy myös ongelma siellä maataloudessa. Maataloudessa harjoitetaan myös urakointia tietyissä työtoimenpiteissä, ja tätä urakointia tekevät sitten maataloustuottajat toisilleen, tai sitten se voi olla myöskin jokin koneurakoitsija, joka tekee tätä työtä maataloudelle ja ruoantuotantoon. Varsinaisesti tämä energiaveron palautus ei kohdistu siihen urakointina tehtävään työhön ollenkaan. Nähdäkseni olisi syytä tarkentaa sitä niin, että maataloudessa tehtävä urakointi myös tulisi saattaa energiaveron palautuksen piiriin ja nyt myös esillä olevan lisäpalautuksen piiriin, jos me halutaan, että lihan, maidon ja viljan hinta pysyy kohtuullisena ja kannattavuus paranee.

Esimerkiksi kun maitotilalle tehdään rehua, niin joillakin tiloilla siihen käytetään ulkopuolista urakoitsijaa ja he ajavat sitä sitten omilla koneillaan ja laskuttavat siitä tehdystä työstä tätä maitotilaa. Mielestäni myös tämä urakointina tehtävä työ pitäisi saattaa tämän energiaveron palautuksen piiriin. Traktori saattaa viedä 300 litraa päivässä polttoöljyä, jos on raskasta työtä, ja sitten joku urakoitsija voi tehdä esimerkiksi ajosilppurilla sitä, ja niiden polttoainetankit ovat huomattavan paljon suuremmat. Näkisin, että jos oikeasti ollaan huolissaan Suomen maataloudesta, ruoantuotannon hinnasta, niin myöskin tämä urakointina tehtävä työ tulee palauttaa sen piiriin. Ehdottaisin tämmöisen otettavan huomioon siellä lakia säädettäessä. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 52/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 21/2022 vp Veronica Rehn-Kivi r ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Rehn-Kivi.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Keskustelu

15.05 Veronica Rehn-Kivi r (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Esittelen lakialoitteeni laiksi terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta seniorineuvolapalveluilla.

Seniorineuvonta kuuluu tärkeisiin ennaltaehkäiseviin palveluihin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kunnilla ja tulevaisuudessa hyvinvointialueilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta tarjota seniorineuvolapalveluita, vaikka se nykyisin mukaan on mahdollista. Jokainen kunta voi itse päättää, tarjoaako kyseistä palvelua asukkaille vai ei. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella pyritään luomaan koko maahan yhdenvertainen terveydenhuolto sekä panostamaan enemmän ennaltaehkäiseviin palveluihin. Siksi lakiin ehdotetaan velvoitetta tarjota seniorineuvolapalveluita kaikille ikäihmisille.

Seuraavassa perusteluita:

Väestön ikääntymistä ja ikärakenteen muutosta pidetään usein haasteena suomalaiselle yhteiskunnalle. Eliniän piteneminen on yksi ihmiskunnan suurista saavutuksista, ja siitä on syytä iloita. Elinikä kasvaa hyvän koulutustason, säänneltyjen työolojen, riittävän vapaa-ajan, terveellisempien elintapojen, hyvän terveydenhuollon ja toimivan sosiaaliturvan ansiosta. Yhä useammilla iäkkäillä ihmisillä on elämää edessään 20 tai jopa 30 vuotta eläkkeelle jäämisen jälkeen.

Suurin osa iäkkäistä ihmisistä haluaa asua omassa kodissaan loppuelämänsä, jos arki sujuu ja on merkityksellistä ja jos toimintakyky säilyy. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että tuemme varhaisessa vaiheessa ja kaikin tavoin iäkkäiden hyvinvointia ja heidän edellytyksiään asua kotona. Se on inhimillistä ja se säästää yhteiskunnan kustannuksia.

Vaikka iäkäs ihminen ei kärsi mistään perussairaudesta, fyysinen suorituskyky heikkenee ajan myötä. Ikäihmisten yleisiä terveyshaasteita ovat tapaturmat, unettomuus ja erilaiset mielenterveysongelmat. Pohjimmiltaan terve ihminen voi kärsiä tiedostamattomista terveyshuolista, kuten diabeteksestä, korkeasta verenpaineesta tai taustalla olevasta infektiosta. Nämä voivat aiheuttaa vakavia terveysriskejä ja vaatia laajan sairaanhoidon tarpeen, jos niitä ei havaita ajoissa. Näennäisesti virkeä ja aktiivinen iäkäs ihminen voi tosiasiassa kärsiä kotonaan yksinäisyydestä, masennuksesta ja turvattomuudesta. Näitä vanhusten terveyteen ja arjen selviytymiseen kohdistuvia uhkia voitaisiin helposti ennaltaehkäistä terveystarkastuksilla, keskusteluilla asiantuntijoiden kanssa ja riittävän ja oikean tiedon avulla.

Hallitusohjelman mukaan oikein kohdistetuilla palveluilla halutaan vahvistaa eri-ikäisten ihmisten kykyä huolehtia omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään. Tavoitteena on, että terveiden elinvuosien määrä lisääntyy ja toimintakyky paranee sekä se, että palvelut toimivat oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Haluamme kehittää elämäntapaohjausta, tiedottamista ja palveluneuvontaa sekä toteuttaa kohdennettuja tarkastuksia ikäihmisten hyvinvoinnista ja tuen tarpeesta. Huomioon otetaan erityisesti eläkkeelle jäävät.

Ärade talman! För tillfället har kommunerna inte en skyldighet att erbjuda en i lagmotioken avsedd rådgivningsservice. Flera kommuner i Finland har ändå självmant gått in för att införa seniorrådgivning för sina äldre invånare. Rådgivningen har ofta verkställts genom att man kallar in en hel årskull till hälsokontroll och diskussioner kring stödbehov och boende. En av dessa är Brahestads ekonomiska region, som i över 15 år med framgång har idkat vuxenrådgivning som ett medel att stödja den äldre befolkningen och samtidigt före-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

bygga behovet av dyra vårdformer. Under rådgivningsbesöken har man gått igenom kundens fysiska, psykiska och sociala situation och gett fortsatta anvisningar utgående från behovet.

Vuxenrådgivningen har varit populär och cirka nio av tio av dem som kallats till besöket har deltagit. En kontroll av livssituationen i övergångsskedet mellan arbetslivet och pensioneringen har varit lyckad. Erfarenheten har visat att vuxenrådgivningen ur ett nationalekonomiskt perspektiv är meningsfull och kostnadseffektiv verksamhet.

Arvoisa puhemies! Suomessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että vanhustenhoitoa on kehitettävä ja parannettava. Samalla sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksella halutaan tasa-arvoistaa hoitoa koko maassa asukkaiden asuinpaikasta tai sosiaalisesta asemasta riippumatta. Uusilla hyvinvointialueilla on suuria haasteita selviytyä niille määrätystä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen moninaisista tehtävistä samalla, kun toiminnan rahoitus on niukkaa. Siksi on tärkeää panostaa ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, jotka säästävät pitkällä aikavälillä kalliita terveys- ja sosiaalikuluja. Kun saamme varhaisessa vaiheessa tiedon hyvinvointialueen iäkkään väestön hyvinvoinnista ja heidän tuen tarpeestaan nyt ja myöhemmin, voimme tehdä pitkän tähtäimen suunnittelua. Kun ylläpidämme vanhusten toimintakykyä ja kognitiivisia taitoja, voimme lykätä laajemman hoivan tarvetta. Kaikilla ikääntyneillä kansalaisilla on oikeus samoihin mahdollisuuksiin saada hyvää palvelua ja oikeaa hoitoa.

Arvoisa puhemies! Tämän takia ehdotan yhdessä 40 edustajan kanssa, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen: laki terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta, eli terveydenhuoltolakiin 1326/2010 lisätään uusi 15 a § seuraavasti:

”Seniorineuvolapalvelut:

Hyvinvointialueen on järjestettävä neuvolapalveluita niille hyvinvointialueen asukkaille, jotka ovat jääneet vanhuuseläkkeelle eivätkä enää kuulu työterveyshuollon piiriin. Neuvolapalveluita on järjestettävä viimeistään, kun henkilö täyttää 70 vuotta.

Oikeus neuvolapalveluihin alkaa sinä kalenterivuonna, jona edellytykset palvelun saamiselle täyttyvät.

Neuvolapalveluihin kuuluvat:

- 1) neuvonta, terveystarkastus, palvelun tarpeen selvitys, ohjaus tutkimuksiin ja/tai hoitoon ja sen jälkeen seurantakäynnit yksilöllisten tarpeiden mukaan;
- 2) ikäihmisen fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistämisen sekä terveellisten elämäntapojen tukeminen;
- 3) ikäihmisen turvallisen kotiympäristön edistäminen.”

Tämä laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1. päivä maaliskuuta 2023. Toivon, että lakialoite käsitellään nopealla aikataululla ja mahdollisuuksien mukaan liitetään hallituksen esitykseen 231/2021, joka on esitys laeiksi sosiaalihoitolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila.

15.12 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Heti alkajaisiksi haluan sanoa olevani iloinen, että edustajakollegoiden Veronica Rehn-Kiven ja Pia Kauman kanssa yhdessä laadittu lakialoitteemme seniorineuvolatoiminnan saamiseksi osaksi kansallista tervey-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

denhuoltolakiamme on edennyt vaiheeseen, jossa aloite on yhteisessä keskustelussamme täällä istuntosalissa.

Ikäihmisten määrä kasvaa Suomessa, sillä suuret ikäluokat siirtyvät parhaillaan työelämästä eläkkeelle sankoin joukoin. Ihmiset elävät yhä vanhemmiksi, mistä merkittävä kiitos kuuluu hyvälle terveydenhuollolle ja säännellylle työturvallisuudelle. Entistä useammalla seniorikansalaisella voi olla edessään useampi vuosikymmen elämää työelämän jälkeen. Ikääntyvän ihmisen elämä on mielekästä, kun toimintakyky säilyy hyvänä. Hyvä toimintakyky luo edellytykset mahdollisimman pitkälle itsenäiselle asumiselle omassa kodissa.

Arvoisa puhemies! Geriatri Marja-Liisa Karjulan johtama työryhmä on tehnyt Raahan seutukunnassa urauurtavaa vanhustyötä melkein 20 vuoden ajan. Näiden vuosikymmenien aikana on tutkittu useita satoja, jopa tuhansiakin 65-vuotiaita, nykyisin 68-vuotiaita, jotka on ikäluokittain kutsuttu aikuisneuvolaan. Näillä neuvolakäynneillä on käyty läpi asiakkaan fyysinen, henkinen ja sosiaalinen tilanne, minkä pohjalta on pystytty antamaan jatko-ohjausta.

Aikuisneuvolakäynnit ovat olleet todella suosittuja ja kattavia, sillä keskimäärin yhdeksän kymmenestä kutsutusta on saapunut tarkastukseen. Tarkastuksen kohdentaminen elämän nivelvaiheeseen siirryttäessä työelämästä eläkkeelle on myös koettu onnistuneeksi. Uuden elämänvaiheen alkaessa on ollut hyvä käydä oma tilanne kokonaisvaltaisesti läpi. Saadun kokemuksen perusteella aikuisneuvolatoimintaa voidaan pitää kansantalouden kannalta erittäin järkevänä jo pelkästään siksi, että joka kolmannelta tutkittavalta on löydetty piilevä sokeritauti, joka on saatu pysymään kurissa oikealla ruokavaliolla ja liikuntareseptillä. Aikuisiän diabetes luokitellaan yhdeksi kansansairauksistamme, joka aiheuttaa vuosittain merkittäviä hoitokustannuksia yhteiskunnalle ja suurta inhimillistä elämänlaadun heikentymää.

Raahan seutukunnassa aikuisneuvolakäynnit on ajoitettu koulujen kesälomakuukausille, jolloin kouluterveydenhoitajat ovat olleet käytettävissä tähän tehtävään. Nyt aikuisneuvolatoiminta on ollut vapaaehtoista toimintaa kunnille. Raahan seutukunnassa tehty työ on innoittanut vastaaviin kokeiluihin myös muissa kunnissa eri puolilla maata.

Arvoisa puhemies! Jätin loppuvuodesta 2021 kirjallisen kysymyksen aikuisneuvolatoiminnasta silloiselle peruspalveluministerille, ministeri Kiurulle. Sain vastauksen, jossa ministeri suhtautui aikuisneuvolatoimintaan myönteisesti ja jossa kerrottiin, että tulevilla hyvinvointialueilla on mahdollisuus toteuttaa aikuisneuvolatoimintaa jo nykyisen lainsäädännön puitteissa. Lakialoitteellamme onkin se lähestymisnäkökulma, että alueiden kannattaa ehdottomasti ottaa järjestelmällinen ennaltaehkäisevä ja ikääntyvän väestön toimintakykyä vahvistava toimintamalli käyttöön, sillä näyttöä on, että korkean sairastavuuden alueella, johon Pohjois-Pohjanmaa ja Raahan seutukunta kuuluvat, ihmiset ovat pystyneet elämään laadukkaampaa elämää sairastaen vähemmän, mikä on yhteisten verorahojen käytön kannalta hyvä asia. Uusilla hyvinvointialueilla on haasteita selvitä tehtävistään ja hoitovelvoitteistaan, joten panostuksia kaikkeen sellaiseen toimintaan, jolla vähennetään sairausmenojen kasvamista, kannattaa ilman muuta tehdä.

Järjestimme huhtikuussa lakialoitteen tekijöiden kanssa Pikkuparlamentin Kansalaisinfossa hybriditilaisuuden, johon osallistui yli 50 ihmistä joko paikan päällä tai etäyhteydellä. Kuulimme alustuksen muun muassa aikuisneuvolatoiminnan äideiltä geriatri Marja-Liisa Karjulta ja terveydenhoitaja Tuija Kaistolta, puheenvuoron hyvinvoinnin ja terveyden toimialajohtajalta Sanna Svahnilta Espoon kaupungista sekä kokemusasiantuntijapuheen-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

vuoron eläkkeellä olevalta sairaalapastorilta Marja-Liisa Matalalta. Vastaanotto oli innostunut, ja toimintaa toivottiin maanlaajuiseksi.

Länsi-Uudenmaan aluevaltuustossa tehtiinkin pian useamman valtuustoryhmän yhteinen valtuustoaloite seniorineuvolatoiminnan aloittamiseksi. Myös oman hyvinvointialueen aluevaltuustossa Pohjois-Pohjanmaalla annettiin aluehallituksen valmisteltavaksi kaikkien valtuustoryhmien yhteinen valtuustoaloite seniorineuvolatoiminnan aloittamiseksi uudella alueella.

Lopuksi haluan kiittää kollegoitani Veronica Rehn-Kiveä ja Pia Kaumaa hyvästä ja innostavasta yhteistyöstä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

15.17 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustajille Rehn-Kivi, Kauma ja Mattila tästä todella tärkeästä aloitteesta. Suomen väestö ikääntyy. Lapsia syntyy aiempaa vähemmän, ja toisaalta ihmiset elävät entistä pidempään. 1970-luvulla yli 90-vuotiaita oli muutamia tuhansia, nyt 50 000 ja vuonna 2065 arviolta jo 190 000. Niin sanotut suuret ikäluokat ovat jääneet eläkkeelle jo jonkin aikaa sitten. Tämä tarkoittaa sitä, että hoidon tarve kasvaa väistämättä. Kokonaisuus on meille haaste, varsinkin kun tiedämme, että hoitajia ei ole juuri nyt riittävästi. Meidän pitää panostaa siihen, että mahdollisimman moni ikääntyvä säilyisi mahdollisimman hyvässä kunnossa — siihen tällä lakialoitteella pyritään.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa esitetään, että terveydenhuoltolakiin lisättäisiin uusi 15 a §, joka velvoittaisi tulevat hyvinvointialueet järjestämään seniorineuvolapalveluita eläkkeelle jääville asukkaalleen — se olisi siis ikääntyneiden neuvola. Neuvolapalveluita olisi aloitteen mukaan tarjottava viimeistään henkilön täyttäessä 70 vuotta. Kuten aloitteesakin todetaan, on erittäin tärkeää, että ikääntyvä ihminen saa tarvitsemansa tuen mahdollisimman hyvissä ajoin. Pitää tukea sitä, että voisi asua kotona ja elää itsenäisesti. Kuten aloitteen tekijät muistuttavat, voimme lykätä laajemman hoidon tarvetta siten, että huolehdimme vanhusten toimintakyvyn ja kognitiivisten taitojen ylläpitämisestä.

Arvoisa puhemies! Jotkin kunnat tarjoavat seniorineuvolaa jo nyt. Kuten edustaja Mattila edellä kertoi, hyvä esimerkki löytyy Raahesta, jossa toiminta käynnistyi aikanaan serkkuni, geriatri Marja-Liisa eli Maisa Karjulan johdolla. Raahessa neuvolapalvelua on saatavilla 68-vuotiaista ylöspäin. Joka vuosi yli 80 prosenttia ikäihmisistä tulee perusteelliseen seulaan, jossa tarkastellaan terveydentilaa laajasti fyysisestä suorituskyvystä mielialaan, muistiin ja sosiaalisiin suhteisiin. Jokainen asiakas saa raportin sekä yksilöllistä ohjausta terveydenhoitajalta. Kuntouttavaa hoitotyötä tehdään niin kotona kuin sairaalassa. Jokaisen kohdalla lähdetään siitä, että suunnitelmat tehdään yksilöllisesti kunkin tarpeiden mukaan. Ja tuloksia on tullut verrokkiryhmään nähden: näköongelmat ovat vähentyneet, hampaat ovat paremmassa kunnossa, into rokotuksiin on noussut, tupakointi on vähentynyt, tietokonetta ja pankkikorttia on opittu käyttämään, liikkuminen on lisääntynyt, tasapaino on parantunut, ja yksin asumisesta on tullut harvinaisempaa. Raahelaiset vanhukset ovat siis muuttuneet omatoimisemmiksi ja terveemmiksi ja kuluttavat Pohjois-Pohjanmaan vähiten erikoissairaanhoidon palveluita. Tätä hienoa toimintaa tullaan nyt toteuttamaan koko hyvinvointialueella.

Arvoisa puhemies! Hoitaminen on arvokasta puuhaa, erityisesti erikoissairaanhoito. Viisi ohitusleikkausta maksaa saman verran kuin 300 käyntiä seniorineuvolassa. Kuinka

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

moni ohitusleikkaus, rytmihäiriö tai tekonivel olisi vältettävissä paremmalla ennaltaehkäisyllä? Varhainen apu on avuista parhain. Siksi kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta — otetaan hyvät neuvot käyttöön. Omat ikääntyvät vanhempani asuvat omassa kodissa, elävät mielekästä, touhukasta elämää. Toivon, että seniorineuvolan toiminnan kautta sellainen voi toteutua mahdollisimman monen ikääntyvän elämässä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma, poissa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin omasta puolestani haluan onnitella edustajia Rehn-Kivi ja Mattila tästä poikkeuksellisen tärkeästä aloitteesta, jonka olette tehneet seniorineuvolajärjestelmän tekemisestä lakisääteiseksi Suomessa. Harmittaa, etten hoksannut olla mukana tuossa, tai en saanut pyyntöä olla mukana tuossa, koska olen jo toistakymmentä vuotta sitten itse tehnyt täällä vastaavan aloitteen seniorineuvolajärjestelmästä. Silloisista kokemuksista viisastuneena hallitusohjelmaan on nyt laitettu joka tapauksessa muotoilu siitä, että tämmöisiä kohdennettuja hyvinvointitarkastuksia ennen kaikkea eläkkeelle siirtyvälle väestölle tultaisiin Suomessa kehittämään, missä on tavaltaan tämän seniorineuvolajärjestelmän ydin olemassa. Tämä aloite on tosi, tosi arvokas, ja toivon, että se johtaa myöskin lainsäädäntöön mahdollisimman nopeasti.

Tässähän on tietysti taustalla oikeastaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan yksi suurimmista innovaatioista, jolla myöskin kansainvälisesti on nähty olevan suuri merkitys, ylipäättään tämän neuvolajärjestelmän perustaminen toisen maailmansodan jälkeen. Neuvolajärjestelmään perustettiin tilanteessa, jossa suuret ikäluokat syntyivät. Silloin oli runsaasti lapsia ja tuli tämä oivallus siitä, että ennaltaehkäisevä toiminta on kaikkein parasta, ja se onkin ollut parasta, niin että imeväiskuolleisuus ja lapsikuolleisuus on Suomessa maailman alhaisinta. Me olemme siis siinä olleet aivan huippuluokkaa maailmassa, ja tämä neuvolajärjestelmä, joka luotiin silloin toisen maailmansodan jälkeen, on epäilemättä merkittävä syy siihen, että meillä on tätä ennaltaehkäisevyyttä ollut.

Nyt suuret ikäluokat ovat olleet jo kohta kymmenen vuotta eläkkeellä. On jo korkea aika, kun sitä ei tehty jo aikaisemmin — olisi pitänyt jo kymmenen vuotta sitten rakentaa tämä maanlaajuinen seniorineuvolajärjestelmä — se tehdä, ja siinä on ihan sama peruste: kun meillä ikääntyneiden ihmisten määrä kasvaa, niin nyt se ennaltaehkäisevyyden tarve on siinä portaassa ehkä kaikkein suurin, ehkä kaikkein kriittisin, ja siitä meiltä puuttuukin tämä aito instrumentti.

Arvoisa puhemies! Täällä viitattiin Raahan esimerkkiin, vallan mainioon esimerkkiin, tänä päivänä. Jos muistini on ihan kohdallaan — ja se on jollain tavalla kohdallaan — niin Hamina taisi olla ensimmäinen kaupunki, jossa ryhdyttiin seniorineuvolajärjestelmää kehittämään, jo 2000-luvun alussa. Ja tiedän, että myöskin kotikaupunkini Vantaa perusti senioreille järjestelmän jo toistakymmentä vuotta sitten kokeiluluonteisesti tiettyihin kaupunginosiin, mutta valitettavasti se Vantaan malli ei sitten resurssi- ja muista syistä johtuen kuitenkaan ole saanut tuulta siipiensä alle siinä mittakaavassa kuin olisi tarve. Olen todella iloinen kuullessani, että Raahessa on tässä onnistuttu, ja siinä on varmasti mallia meille kaikille.

Me kaikki ymmärrämme, että tällä seniorineuvolalla on siis se idea, että me pyrimme antamaan ikääntyville ihmisille elämänhallintaan liittyviä ohjeistuksia. Ideana on se, että sinä pääset terveydenhoitajan ja fysioterapeutin puheille ilman, että sinä olet sairas. Ei tarvitse olla sairas ja mennä terveyskeskukseen, vaan sinulle tehdään säännönmukainen tarkastus,

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

ja ehkä kaikkein luontevin ikä, milloin tämä voitaisiin tehdä, on juuri eläkkeelle siirryttäessä. Se voisi olla se ensimmäinen vaihe, ja vähintäänkin voisi olla, että se voisi olla lähestulkoon säännönmukainen. Tätä nyt voi tietysti pohtia — täytyy asiantuntijoilta kysyä, mikä on tarpeenmukaista — mutta voisi kuvitella, että ainakin viiden vuoden välein tällainen neuvolassa käynti voisi olla lähestulkoon niin sanotusti pakollinen tai välttämättömyys. Siinä on se selvä seikka, että silloin voidaan antaa ravitsemukseen liittyviä ohjeita, fysioterapeutti voi antaa liikunnallisia ohjeita, joita tarvitaan, ylipäättään elämänhallintaan liittyviä asioita, ja tehdään ihan tällainen perusteellinen terveystarkastus. Niin kuin todettiin, ei tarvitse olla sairas, kun tehdään terveystarkastus, vaan tämä toimii ennaltaehkäisevänä. Täällä tulikin esimerkkiä siitä, että muun muassa diabetes on voitu paljastaa tällaisessa tilanteessa. Varmaan monia muitakin sairauksia voidaan paljastaa jo siinä vaiheessa, jossa niitä sitten voidaan myöskin luontevasti torjua eli ei ole sairaus päässyt riittävän pitkälle.

Eli, arvoisa puhemies, ei muuta kuin ehdottoman suuri tuki sille ajatukselle, että me lainsäädännön kautta saisimme tämän seniorineuvolajärjestelmän valtakunnan kattavaksi. Ja totta, nämä uudet aluevaltuustot meillä tulevat varmasti olemaan niitä elimiä, joissa näitä asioita voidaan myöskin nostaa esille, ei pelkästään täällä eduskunnan tasolla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

15.28 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Aloite on tärkeä maassa, jossa ikäihmisten osuus väestöstä kasvaa koko ajan ja sitä myötä palveluiden tarve ja myös palveluiden kustannukset kasvavat hurjaa vauhtia. Tarvitaan kaikkia ennalta ehkäiseviä palveluita, jotka myös samalla voivat pidentää kotona asumista.

Yksi merkittävä kasvava haasteemme on muistisairaudet. Suomessa on arviolta 190 000 muistisairasta, ja määrän arvioidaan kaksinkertaistuvan seuraavassa 30 vuodessa. Muistisairauden lisäksi noin 200 000 ihmistä Suomessa elää tilanteessa, jossa kognitiivinen toimintakyky on heikentynyt tai rajoittunut, ja heistäkin iso osa on ikäihmisiä. Muistisairauden hintalappu on kallis niin yksilölle kuin yhteiskunnalle, ja hintalapun suuruus johtuu usein siitä, että sairautta ei tunnisteta vielääkään riittävän ajoissa. Kun sairautta ei tunnisteta ajoissa, se etenee ja tarve erilaisille sosiaali- ja terveyspalveluille kasvaa. Vakavissa muodoissaan sairauksien loppupäässä inhimillinen hoito vaatii erityisosaamista ja kallista ympärivuorokautista palvelua.

Muistisairauksiin liittyy yhä myös stigmaa ja häpeää, jotka nostavat yksilön kynnystä hakeutua lääkärille, ja näin hoitoon pääsy hidastuu. Tässäkin tällainen systemaattinen seniorineuvonta voisi olla hyvä ratkaisu. Erityisesti työikäisten kohdalla muistisairaudet saatetaan helposti yhdistää uupumus- ja masennusoireisiin, ja tähänkin juuri eläkkeelle siirtymisen kohta voisi olla hyvä tarkastelupiste. Lisäksi eri muistisairauksien diagnosoinnissa esiintyy haasteita: perusterveydenhuollossa ei välttämättä nähdä kiirettä diagnoosin saamiselle, eikä täsmällisiä tutkimuksia tai kuntoutusta katsota tarpeelliseksi. Tämä palautte toistuu muistisairaiden ja heidän omaistensa haastatteluissa.

Tärkeää olisi myös, että tähän seniorineuvontapalveluun otettaisiin tukeva ote myös omaisten ja läheisten osalta, koska heillä usein on tiedon tarvetta ja myös vertaistuen ja verkoston tarvetta. Lämmin tuki siis aloitteelle, ja meidän ryhmämme on myös ollut viemässä tätä eteenpäin maakunnassa, hyvinvointialueella.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Rehn-Kivi.

15.30 **Veronica Rehn-Kivi r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Haluan myös kiittää edustajakollegoitani, Hanna-Leena Mattilaa, Pia Kaumaa ja muita täällä salissa olijoita, tuesta tälle tärkeälle asialle. Vaikka seniorineuvolapalvelut ja niiden järjestäminen ovat kunnille jo nyt mahdollista, niin niiden tulisi olla palvelu, joka voidaan tarjota kaikille ikäihmisille joka kunnassa, joka hyvinvointialueella. En ole vielä saanut mitään negatiivista palautetta tästä seniorineuvola-ajatuksista, joten olen aika optimistinen siitä, että hyvinvointialueet ottavat tämän palvelun käyttöönsä, koska se on kustannustehokas ja inhimillisesti katsoen järkevä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila.

15.31 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Pahoittelen edustajakollega Kiljuselle sitä, että tämä lakialoite oli tosiaan sen verran niukasti allekirjoitettavana, että nimiä ei tämän enempää saatu kerättyä — vain noin 40 — mutta vastaanotto oli todella innostunutta, ja siksi me koettiin, että me ollaan aivan oikeasti hyvällä asialla.

En käy tosiaan vastaan väittämään kollega Kiljusen muistelulle, että saatettiin tämä seniorineuvolatoiminta aloittaa jo jollakin muullakin paikkakunnalla kuin Raahessa, mutta tämä toiminta, mitä Raahessa on tehty noin 20 vuoden ajan, on ollut tämmöistä tosi innostunutta johtuen juuri tästä työryhmästä, joka on kokenut tämän asian sydämenasiaksi, ja tämän toiminnan pohjalta on kyllä sitten lähtenyt positiivisesti tämä lumipallo vierimään myös muualle päin Suomea.

Tämän matkan varrella ilmeni sitten myös tämmöistä palautetta, että tämä neuvola-nimi koetaan jotenkin holhoavaksi ja miesten mielestä enemmän vähän niin kuin lapselliseksi, mutta me ollaan tultu siihen tulokseen, että tärkeintä on toiminnan sisältö eikä se, onko se klinikka tai joku muu sitten jotenkin houkuttelevampi nimi. Kyllä me tämä neuvola-nimi nyt päätettiin pitää tässä joka tapauksessa mukana.

Tämän matkan varrella on tullut palautetta myös siitä, että tätä pidetään ideana hyvänä, mutta kun niitä tuloksia nähdään vasta vuosien kuluttua, niin sitä ei tiedetä, kannattaako tämmöiseen toimintaan satsata. Raahen mallin mukaan terveydenhoitajat ovat tosiaan olleet niitä, jotka ovat kesäaikana tätä työtä tehneet. Koululaistoimintaa on talviaikana ja sitten kesällä näitä senioritarkastuksia. Tällä tavalla on pystytty tätä rytmittämään. Kuluja on tullut ainoastaan näistä erilaisista tutkimuksista, mitä on näille ikäihmisille tehty.

Sitten oikeastaan tähän lopuksi kerron vielä tästä kattavuudesta. Varsinkin miehet ovat kokeneet, että kun eivät muuten ole olleet kiinnostuneita käymään lääkärissä, niin viimeistään näissä seniorineuvolatarkastuksissa he ovat kokeneet saaneensa vastinetta verorahoilleen. He ovat ehkä koko työikänsä menneet enemmän tai vähemmän sairastamatta, ja sitten kun tosiaan tulee se hetki, että siirrytään työelämästä eläkkeelle, ja on tämmöinen ikäkausitarkastus, niin yhteiskunta osoittaa kiinnostusta kaikenlaisesta hyvinvoinnista ja halua antaa edellytykset myös tämän toimintakyvyn ylläpitämiselle, että olisivat laadukkaita vuosia ne, mitä tulee eletä.

Kiitoksia — tämä oli hyvä keskustelu, ja toivon mukaan lakialoitteemme etenee suotuisasti eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi rikoslain 12 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 26/2022 vp Suldaan Said Ahmed vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 10. asiasta. — Keskustelu, edustaja Said Ahmed.

Keskustelu

15.34 Suldaan Said Ahmed vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomeen kohdistuvan hybridi vaikuttamisen uhka on kasvanut geopoliittisen tilanteen kiristymisen sekä Venäjän aggressiivisen hyökkäyssodan vuoksi. Hybridi vaikuttamisen valikoima leviää ja monimuotoistuu nopeasti. Turvallisuusuuhkiin on nyt varauduttava ennakoivasti ja tehokkaasti.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntien turvallisuutta, vakautta ja sisäistä koheesiota voi horjuttaa monin eri tavoin. Hybridi vaikuttamisessa valtiollinen tai muu ulkoinen toimija pyrkii edistämään omia tavoitteitaan vaikuttamalla suunnitelmallisesti ja eri keinoja käyttäen kohteen haavoittuvuuksiin. Keinovalikoima on laaja. Informaatio- ja hybridi vaikuttamisen lisäksi siihen voi kuulua muun muassa poliittisia tai taloudellisia keinoja. Valtio toimijat käyttävät usein hybridi vaikuttamisessa kolmansia toimijoita. Disinformaation levittämällä pyritään harhauttamaan, muovaamaan keskusteluilmapiiriä, vaikuttamaan mielipiteisiin tai esimerkiksi horjuttamaan jonkin toimijan luotettavuutta.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme nyt vahvemman lainsuojan sellaisia informaatio vaikuttamisyrityksiä vastaan, joissa ilmeisen perättömillä tai harhaanjohtavilla tiedoilla pyritään vaikuttamaan kotimaiseen päätöksentekoon. Kriisien aikana informaatio vaikuttaminen lisääntyy, ja suojelupoliisi pitää Venäjän laaja-alaista vaikuttamista keskeisenä kansallisen turvallisuuden uhkana. Maamme vahvuuksiin kuuluu avoin ja moniääninen yhteiskunta, ja niin ikään perustuslaissamme sekä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa turvattu sananvapaus on demokratiamme kulmakivi. Mediakentän sirpaloitumisen ja verkossa olevien uudenlaisten alustojen tarjoama mahdollisuus levittää uskottavana pidettyä mutta harhaanjohtavaa tai väärennettyä tietoa on uudenlainen uhka.

Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä lakialoitteessa esitetään, että rikoslain maanpetosrikkoksia koskevaan 12 lukuun lisätään uusi 9 a §. Pykälässä säädettäisiin rangaistavaksi informaatio vaikuttaminen vieraan valtion hyväksi. Tällainen toiminta on kriminalisoitu jo esimerkiksi Tanskassa. Keskeistä lakiuudistuksessa on turvata se, että avointa keskustelua voidaan käydä ilman pelkoa, sekä varmistaa, että ulkopuoliset eivät pääse vastaisuudessaan vaikuttamaan Suomen ratkaisuihin. Sananvapauden suoja, vapaa tiedonvälitys ja julkinen keskustelu ovat demokraattisen päätöksentekomenettelyn ja kansanvallan olennaisia osia. Siksi niitä on suojattava tehokkaimmin ulkoisilta vaikuttamisyrityksiltä.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Arvoisa puhemies! Hybridi- ja informaatiovaikuttamisen lisäksi suojelupoliisin tietojen mukaan Suomeen kohdistuu jatkuvaa ja laaja-alaista vieraiden valtioiden tiedustelua. Suomeen kohdistuva tiedustelu on hyvin resursoitua ja luonteeltaan pitkäkestoista. Epädemokraattisissa valtioissa, kuten Venäjällä, tiedustelupalvelulla on hyvin merkittävä rooli muihin valtioihin vaikuttamisessa. Tiedustelun tehtävänä on hankkia tietoa Suomen politiikasta, taloudesta, maanpuolustuksesta ja tieteellis-teknisen tutkimuksen tuloksista. Tiedonhankinnan lisäksi osa vihamielisistä ja ulkopuolisista toimijoista pyrkii vaikuttamaan suomalaiseseen poliittiseen päätöksentekoon ja kansalaismielipiteeseen. Tiedustelu ja vaikuttaminen kohdistuvat myös järjestöjen, yritysten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten tietoon ja toimintaan. Suomessa suojelupoliisin mukaan maan kokoon suhteutettuna on varsin suuri määrä ulkomaisten tiedustelupalveluiden henkilöstöä. Jatkuvaa Suomen kansallista turvallisuutta uhkaavaa tiedustelua tekevät edelleen lähinnä Venäjän ja Kiinan tiedusteluorganisaatiot.

Arvoisa puhemies! Vieraiden valtioiden tiedustelun tavoitteena ovat Suomen politiikan eri osa-alueiden ennakoiminen sekä poliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi tiedustelupalvelut hyödyntävät laaja-alaisesti tiedonhankinnan eri keinoja ja menetelmiä. Keinoina voi olla avointen lähteiden seuranta, tietoverkkoihin murtautuminen tai mitä tahansa tältä väliltä. Kuitenkin edelleen yhtenä keskeisenä keinona on pyrkiä löytämään ja hankkimaan sellaisia henkilötietolähteitä, jotka voivat toimittaa tietoja, jotka eivät muutoin olisi saatavilla. Lisäksi vieraiden valtioiden tiedusteluorganisaatiot pyrkivät hankkimaan avustajikseen henkilöitä, joiden avulla yritetään vaikuttaa suoraan tai välillisesti poliittiseen päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteeseen.

Arvoisa puhemies! Tekemässäni lakialoitteessa esitetään rikoslain maanpetosrikoksia koskevaan 12 lukuun uutta 6 a §:ää. Pykälässä säädettäisiin rangaistavaksi ulkomaisen tiedustelupalvelun avustaminen. Tällaiseen tekoon syylistyisi se, joka vierasta valtiota hyödyttääkseen tai Suomea vahingoittaakseen luovuttaa ulkomaiselle tiedustelupalvelulle sen toimintaansa varten tarvitsemia tiloja, välineitä tai tietoja.

Kiristynyt turvallisuuspoliittinen tilanne ja suurvaltasuhteiden jännitteet todennäköisesti voimistavat myös Suomeen kohdistuvaa tiedustelua. Siksi tarvitsemme nyt ennakoivaa ja tehokkaampaa lainsäädäntöä, jolla turvataan paremmin valtion itsenäisyys, ulkoinen turvallisuus ja kansainvälinen asema.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

15.41 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Otan lyhyesti kantaa molempiin näistä lakialoitteista samassa puheenvuorossa. Näkemykseni on se, että tämä lakialoite 26 näiltä valtiopäiviltä on käytännössä mahdoton toteuttaa, kun taas lakialoite 27 näiltä valtiopäiviltä on kenties kehityskelpoinen ja selvittämisen arvoinen.

Miksi näin? Tämä hybridivaikuttaminen, informaatiovaikuttaminen vieraan valtion hyväksi: Lakitekstiä katsottaessa tulee kiusallisella tavalla mieleen Venäjällä voimaan astunut lainsäädäntö. Sielläkin asetetaan rangaistavaksi maan puolustusvoimista virheellisen tiedon esittäminen, ja jopa vastaavia sanamuotoja ilmenee siellä erotuksena se, että täällä Suomessa voitaisiin tuomita ainoastaan neljäksi vuodeksi vankeuteen, kun Venäjällä voitaisiinkin tuomita 15 vuodeksi vankeuteen melko lailla samanlaisin kriteerein. Toki niiden kriteereiden soveltaminen varmaankin Suomessa, oikeusjärjestelmässä, toimisi varmaan-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

kin toisella tavalla kuin Venäjän ehkä enemmän ”oikeusjärjestelmässä”, mutta laki olisi kuitenkin tekstiltään hyvin paljon samanlainen.

Ei voida sanoa, että tämä täyttäisi mitään perustuslain vaatimuksia tai lainsäädäntöjärjestyksen vaatimuksia tarkkarajaisuudesta ja siitä, että olisi oikeusvarmuus, mitä voi tehdä, mikä olisi laillista, niin että voisi tietää sen ennalta tehdessään. Tässä ujutettaisiin normaaliajan lainsäädäntöön sellaisia asioita, joita normaalisti on poikkeusajan lainsäädännössä, eli nämä maanpetosrikokset yleisesti ottaen tulevat voimaan vasta poikkeusoloissa. Tämän tiedon, mitä pitäisi levittää, olisi erityisesti oltava valheellista, mutta eikö suurempi ongelma olisi se, jos levitetään totuudenmukaista tietoa? Sillähän sitä kansallista turvallisuutta ehkä enemmänkin vaarannetaan, jos julkisuuteen leviää totuudenmukaista tietoa, joka vaarantaa kansallisen turvallisuuden, eli esimerkiksi joitain kriittisiä sijainteja tai vastaavia turvallisuusluokiteltuja tietoja.

Eli en usko tähän lakialoitteeseen.

Mutta tämä 27 eli tämä ulkomaisen tiedustelutoiminnan avustamisen kriminalisointi: olisi ehkä syytä selvittää, missä määrin tässä on lisäarvoa nykyiseen vakoilulainsäädäntöön verrattuna eli onko siellä joitain sellaisia aukkoja, joita kenties tällä lakialoitteella tai sen sisältämillä ajatuksilla voitaisiin paikata.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

15.44 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa. Ajattelen aika lailla samalla tavalla asiasta kuin edellinen puhuja, että tässä varmaan tarkoitus on ollut hyvä molemmissa lakialoitteissa, mutta tätä ensimmäistä lienee kyllä käytännössä aika lailla vaikeaa käytäntöön soveltaa.

Toisen osalta on varmaan ainakin niin, että on syytä selvittää, onko siellä tosiaan sellaisia aukkoja tai voisiko tämä parantaa tätä tilannetta. Tässä kuitenkin sillä tavalla ollaan ihan oikealla asialla, että kyllähän tämä tilanne on merkittävästi muuttunut — turvallisuuspoliittinen tilanne on muuttunut — ja varmaan myöskin aktiivinen vakoilu on lisääntynyt ja haetaan entistä enemmän myös tällaisia avustavia ihmisiä siihen, joten tarve on myös sitä puolta kontrolloida. Ja sitten kyllä tällainen kaikenlainen disinformaatiovaikuttaminen on myöskin lisääntynyt huomattavasti. Tosin itse uskon kyllä enemmän siihen, että laadukkaalla tiedonvälityksellä ja kansalaisten sivistystasolla, koulutustasolla ja terveellä lähdekriittisyydellä pystytään parhaiten vaikuttamaan siihen tilanteeseen.

Mutta tosiaan tämän aloitteen 27 osalta varmaan on syytä selvittää, onko se jollakin tavalla jalostettuna ihan viisasta lisätä lainsäädäntöön.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

15.46 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Näissä tavoite on varmasti ollut hyvä, mutta jollakin lailla vähän yhdyn tuohon edustaja Mäkelän puheeseen. Minä en ole tarkkaan näihin lakiehdotuksiin tutustunut, mutta kuunnellessani tuota edustaja Said Ahmedin puhetta siinä kuitenkin — poimin täältä pieniä tekstejä — haluttaisiin vaikuttaa poliittisen päätöksenteon vaikuttamiseen ja mainittiin sanat ”vieraan valtion hyväksi” ja ”jonkun toisen maan hyväksi”. Eli varmaan on aika hankala vetää sitten sitä tasoa, että mikä se on, kun annetaan disinformaatiota jostakin toisesta maasta, ja millä tasolla pyritään vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon. Lähinnä nyt tulee mieleen semmoista, että esimerkiksi täällä-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

kin salissa on joku saattanut esittää disinformaatiota Israelia kohtaan ja sitten korostanut palestiinalaisten asemaa, niin varmaan on vaikea tällaisista lakia säätää, kun ei oikein tiedä, millä tasolla tämä menee ja kuinka vakavia niiden puheiden pitää olla, että se olisi sitten tuomittavaa. Eli en kyllä pysty kannattamaan näistä kumpaakaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi rikoslain 12 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 27/2022 vp Suldaan Said Ahmed vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Said Ahmed. Vai pidettiinkö esittely jo äsken? [Suldaan Said Ahmed: Puheenjohtaja! Pidin jo molemmista äskeisessä puheenvuorossa esittelyä, mutta toki voisin puhua myös tämän yhteydessä, jos mahdollistatte.] — Se on mahdollista, ei välttämätöntä. [Suldaan Said Ahmed: No, mieluummin sitten käytän aivan lyhyen puheenvuoron.]

Keskustelu

15.48 **Suldaan Said Ahmed vas** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia arvokkaista keskusteluista edustajille, jotka äsken osallistuitte tähän lähetekeskusteluun. Näitä lakialoitteita tehdessäni olen muun muassa ollut yhteydessä suojelupoliisiin, ja tämä on myös vahva toive heiltä. Näitä vastaavanlaisia lakeja on muun muassa Tanskassa. On myös odotettavissa, nyt kun maailman turvallisuuspoliittinen tilanne on muuttunut, että Suomeen todennäköisesti kohdistuu vielä vakavampia vieraiden valtioiden tiedustelupalveluiden hyökkäyksiä tai muita sellaisia, mitkä vahingoittavat meidän turvallisuutta, joten toivon, että tutustuisitte näihin ihan ennakkoluulottomasti. Tässä pyritään suojelemaan moniäänisyyttä, kansalaisten keskustelua, mutta samalla pyritään ehkäisemään tällaista tahallista disinformaatiota, jota levitetään muiden valtioiden toimesta suomalaisen päätöksenteon luotettavuuden horjuttamiseksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 9. asiakohdassa]

11. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2021

Kertomus K 6/2022 vp

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 20.5.2022 pidetyssä täysistunnossa. Nyt jatketaan asian käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Mäkelä.

Keskustelu

15.50 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kun tämä keskustelu viime perjantaina meni poikki puheenvuoroni edestä, niin olin ensin harmistunut, etten päässyt keskustelemaan tästä Ylen hallintoneuvoston kertomuksesta sillä kertaa, mutta se harmitus purkaantui tuossa viikonlopun mittaan pois, kun tähän keskusteluun tuli paljon lisää hyvää materiaalia Ylen toimesta.

Eli törmäsin sellaiseen uutiseen Kongon Akselistä, suomalaisesta henkilöstä, joka oli jollain tavalla liittynyt Suomen synkkään siirtomaahistoriaan Kongossa. Sen lisäksi törmäsin Ylen uutiseen jostain nänniaktivistista, kuulitte oikein, nänniaktivistista. Sen ohella törmäsin Ylen uutiseen bimbouden ilosanomasta, kuulitte tämänkin oikein, bimbouden ilosanomasta. Nämä eivät ole mistään taidejulkaisusta, nämä eivät ole mistään marginaaliryhmän underground-lehdestä, vaan ovat valtakunnallisen Yleisradion sivuilla julkaistuja uutisia, artikkeleita, jotka on myöskin linkitetty eteenpäin Yleisradion pääasiallisessa sosiaalisen median kanavassa sadoilletuhansille seuraajille. Esimerkkejä tästä aiheesta löytyy lisääkin, kun niitä haluaa kaivella, mutta tässä vain muutamia.

Yleisradio siis ilmiselvästikin tekee jotain aivan muuta, osittain niillä verovaroilla, kuin mitä sen pitäisi tehdä. Eli se, mitä Yleisradion toiminnassa on hyvää ja mitä sen pitäisi tehdä, on, että se tekisi sellaisia asioita, joiden tuottaminen ei ole kaupallisesti kannattavaa, eli esimerkiksi puhutaan näkö-, kuulovammaisten ohjelmista, puhutaan ei-kaupallisista lastenohjelmista, jotka vaativat kotimaista työpanosta ja jotka eivät ole tällaista kansainvälistä massana tuotettua lasten viihdettä, jonka sisältö kenties on heikompi kuin tässä kotimaisessa tuotannossa. Tällaisia erityispalveluita Yleisradion pitäisi tuottaa, ja siitä sitä verorahaa maksetaan, mutta ei sen pitäisi maksaa viittäsatua eikä kohta kuuttasataa miljoonaa euroa vuodessa. Kyllä sillä rahalla pitäisi saada jo muutakin kuin mitä Yleisradio nyt tuottaa. Ei voi olla niin, että tämä paikallisradiotoiminta, paikallistoimituksien toiminta, on niin alas karsittua kuin se nykyään on. Mihin kaikkeen se raha uppoaa? Olisi mielenkiintoista tietää, mihin kaikkeen se 600 miljoonaa pystytään käyttämään, jollei sillä tämän parempaan pystytä.

Nyt sitten Yle on lähtenyt tavallaan peittämään tätä imago-ongelmaansa tuomalla tällaisia ehkä populäärejä vetoja ohjelmistoon. Eli Yle lähtee kilpailemaan kaupallisen median kanssa tuomalla esimerkiksi NHL:n, amerikkalaisen kaupallisen jääkiekkosarjan, pelejä [Arto Satonen: Jossa suomalaiset pelaa!] suomalaisten katsottavaksi. Millä tavalla tämä kuuluu yleisradioyhtiön toimintaan? Miksi tästä suomalaisen veronmaksajan pitää maksaa? Ennen kaikkea onko reilua Yleisradion kaupallisia kilpailijoita kohtaan näyttää näitä ohjelmia Yleisradiossa veronmaksajien varoin? Ymmärrän kyllä, että tälle Yle-verolle otetaan oikeutusta. Ihmiset ajattelevat helposti, että kun sieltä näkee NHL:ääkin, niin saanhan minäkin vastinetta verolleni, mutta ei pysähdytä pohtimaan sitä, että entä jos sitä veroa maksettaisiinkin vähemmän, niin jes, jäisi rahaa kenties johonkin muuhun käyttöön.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Nämä aiemmin mainitut esimerkit näistä marginaaliryhmille suunnatuista marginaali-henkilöiden tuottamista sisällöistä Yleisradiolla eivät valitettavasti jää tähän. Tällainen amerikkalaistyyppinen woke-ajattelu on varsin yleistä Yleisradion eri toimijoiden keskuudessa, ja onkin tutkittu, miten erilaiset ihmisryhmät kokevat Yleisradion palvelevan itseään. Maaseudun Tulevaisuus teki tutkimusta tästä asiasta, ja se painottui hyvin voimakkaasti siihen, että kaupungeissa tietyissä nuoremmissa ikäryhmissä oltiin tyytyväisiä Yleisradioon, mutta maaseudulla ei oltu niinkään tyytyväisiä, ja erityisen häpeällistä tässä on se poliittinen painottuneisuus, että yhden ainoan puolueen, nimeltä sanottuna perussuomalaisen, kannattajat kokevat, ettei Yleisradio palvele heitä. Mitä Yleisradio on tehnyt tämän maineen saavuttaakseen? Eihän se nyt tyhjästä synny, että yhden puolueen kannattajat kokevat, että Yleisradio suoraan sanottuna potkii heitä päähän. Pitäisiköhän Ylen katsoa hieman peiliin tämän sisältönsä suhteen, että se alkaisi palvelemaan myös niitä veronmaksajia, joita se tällä hetkellä ei palvele? Jotenkin minulle on jäänyt sellainen tunne, että Yleisradio tekee näitä asioita lähestulkoon haistatellakseen, että me voimme tehdä ihan mitä tahansa, me voimme vaikka seisoa päällämme, mutta te maksatte verot ja me pyöritämme toimintaamme, sanotte mitä tahdotte. Tämä ei voi jatkua näin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Torniainen.

15.55 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Omasta mielestäni tuo Ylen hallintoneuvoston toimintakertomus viime vuodelta elikkä 2021 antaa hyvän, laajan ja kattavan kertomuksen siitä toiminnasta, miten Yle on toiminut viime vuonna. Siihen kannattaa perehtyä.

Varmasti tosiasia on se, että Ylen toiminta ei ole aina ja koko ajan kaikkien mieleen ja varmasti ei parasta mahdollista kaikkien mielestä, mutta omasta mielestäni kuitenkin se vastaa hyvin omia näkemyksiäni ja on kuitenkin hyvätasoista ja monipuolista tiedonvälitystä. Ennen kaikkea luotettavuus on se, mikä on Ylen toiminnassa tärkeää — nimenomaan luotettavuus, oikean puolueettoman tiedon jakaminen, laadukas tiedonvälitys. Etenkin viime vuonna, ja miksei tänäkin vuonna, Ylen merkitys korostui nimenomaan näinä kriisin aikoina siten, että sitä tietoa annettiin ajankohtaisesti ja akuutisti myöskin kaikelle kansalle. Nimenomaan kaikille suomalaisille se on saatavissa. Omasta mielestäni se on tärkeää. Riippumattomuus, luotettavuus ja moniäänisyys ovat ja niiden pitää olla jatkossakin Ylen johtolankana siinä toiminnassaan, ja se on omasta mielestäni tällä hetkellä hyvällä mallilla.

Mitä tulee tähän, mitä edustaja Mäkelä nosti esille omassa puheenvuorossaan, kyllä myöskin omasta mielestäni suomalaisen ohjelmatuotannon tulee olla jatkossa Ylen tärkein alusta. Tässä isossa kilpailussa, kansainvälisessä kilpailussa, täytyy olla myöskin ulkolais-tuotantoa, mutta tärkein on se suomalainen tuotanto ja se, mitä suomalaiset haluavat kuulla. Ja siinä on tärkeänä tekijänä se, että eri ryhmiä myöskin palvellaan Ylen toimesta ja palvellaan kaikkia ikäryhmiä, nimenomaan myöskin nuorista lapsista ikäihmisiin, ja koko Suomea. Alueelliset toimitukset, alueelliset uutiset ja alueellinen uutistoiminta ovat myöskin tärkeää Ylen toimintaa, ja itse toivon, että niihin kiinnitetään myöskin jatkossa huomiota.

Itse myöskin toivon, että kyllä Ylekin tietyissä kohdin voi katsoa ja kehittää myöskin kriittisesti omaa toimintaansa, ja näin on yleensä tehtykin. Se täytyy todeta, että kyllä Yle myöskin kriittisesti katsoo, miten siellä toimitaan. Tosiasia on kuitenkin se, että kyllä, kun

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

katsotaan, miten Yle on esimerkiksi viime vuonna toiminut, se on onnistunut suomalaisten mielestä hyvin julkisen palvelun tehtävässään, sillä Yle tavoitti suomalaisista noin 94 prosenttia viikoittain, ja Yle Areenan käyttö kasvoi myöskin ennätyslukemiin. Itse uskon, että jatkossa nimenomaan Yle Areenan suosio kasvaa kaikissa ikäryhmissä. Se on jo kasvanut ikäihmisten suosiossa, mutta se kasvaa jatkossa myöskin kokonaisuutena.

Itse toivon, että kun tämä Ylen hallintoneuvoston toimintakertomus menee myöskin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, niin se saa siellä hyvän ja luotettavan käsittelyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Tae, edustaja al-Tae poissa. — Edustaja Mäenpää.

15.59 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on täällä käsittelyssä Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2021. Yleisradion toiminnasta annetun lain 6 §:n mukaisesti yhtiön hallintoneuvosto antaa eduskunnalle kertomuksen Ylen julkisen palvelun toteutumisesta. Vuonna 2021 yhtiön toimintaan vaikuttivat erityisesti korona ja koronarajoitukset.

Itselleni tärkeästä asiasta, huoltovarmuudesta, kertomus toteaa seuraavasti: ”Huoltovarmuuden kannalta tärkeät toiminnot sujuivat normaalisti.” Linaan toisenkin vielä: ”Uutisten huoltovarmuuden turvaaminen vaati erityisjärjestelyjä sekä tekniikan että henkilöstöresurssien varmistamiseksi.”

Yleisradio Oy:llä onkin Suomen valtion omistamana valtakunnallisena mediayhtiönä tärkeä rooli yhteiskunnallisesti kriittisen viestinnän suhteen, ja itse arvostan kyllä tätä Yleisradiota huoltovarmuuden näkökulmasta ja pidän sitä hyvin kannatettavana, mutta siten siihen sisältöön, mitä sieltä tulee, kohdistan hieman kritiikkiä. Edustaja Torniainen taisi sanoa, että se on puolueetonta, mutta minä en välttämättä koe, että se on puolueetonta. Me katsomme näitä asioita eri kuplasta varmaankin. [Ari Torniainen välihuuto]

Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Tärkeästä roolistaan huolimatta Ylenkin toimintaa pitää tarkastella kriittisesti, erityisesti siksi, että Ylen omistaja ja näin ollen rahoittaja on Suomen valtio eli suomalaiset veronmaksajat. Ylen olemassaolon ja ajatuksen valtion omistaman yhtiön taustalla voi hyväksyä, vaikka arvostelisikin sen tuottamaa sisältöä ja rahoituksen tasoa.

Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa 2022 vaadimme Yleä kulukuurille: ”Ylen rahoituksen tasoa on leikattava osana valtiontalouden tasapainotusta. Hyväksyttävä kustannustaso on määritettävä sen mukaan, että Yle pystyy suoriutumaan tiedonvälitystehtäviensä uutis- ja ajankohtaisohjelmatuotannon suhteen. Ylen ei tule kilpailla kaupallisten toimijoiden kanssa esimerkiksi ulkomaisten viihdesarjojen esittämisellä. Ehdotamme neljänneksen eli 139 miljoonan euron leikkausta Ylen budjettiin. Tämä tehtäisiin suoraan kansalaisilta perittävän Yle-veron kevennyksenä, joka ei näy valtion budjetissa, mutta lisää kansalaisten käytettävissä olevia varoja.”

Arvoisa puhemies! Haluaisin nyt sitten antaa tämmöistä henkilökohtaistakin palautetta, kun tilaisuus siihen on. Olen itse päässyt joihinkin Ylen ohjelmiin ja Ylen uutisointeihin, mutta sitten myöskin voisin peräänkuuluttaa heiltä jonkinlaista tämmöistä järjenkäyttöäkin näissä uutisoinneissa. Yle uutisoi 24.1.2020 seuraavasti: ”Perussuomalaisten Juha Mäenpää poliisikuulustelussa: En ole vastuussa siitä, miten sanani käsitetään — Kieltäytyi 9 kertaa kommentoimasta.” Tämä oli otsikko. Juttu jatkuu: ”Valtakunnansyyttäjä on pyytänyt eduskunnalta lupaa asettaa perussuomalaisten kansanedustaja syytteeseen, koska hän-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

tä epäillään kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Kansanedustaja Mäenpää kieltäytyi poliisikeskustelussa kommentoimasta, keihin tai mihin hän viittasi vieraslaji-puheenvuorossaan eduskunnassa. Mäenpää kiisti kuulustelussa, että olisi suunnitellut puheenvuoron pitämistä etukäteen mitenkään. Tämä selviää poliisin esitutkintapöytäkirjasta.”

Uutisessa oli kuva minun kuulustelustani, esitutkintapöytäkirjasta. Siis oikeasti — esitutkintapöytäkirjasta, joka julkisuuslain mukaan tulee julkiseksi vasta, kun syyte luetaan käräjäoikeudessa. [Jani Mäkelä: Oho!] Pikkasen tuntuu, että saattaa olla aistittavissa jonkinlaista niin kuin takaa-ajoa tai tämmöistä, että halutaan saattaa negatiiviseen valoon. Olsi hyvä keskustella, mitä ajatuksia tämä Yleisradion toimintatapa herättää tässä salissa.

Sitten tuossa edellisessä puheenvuorossa koostin vielä hieman näitä asioita, mitä mieleen juolahtaa. Olen joskus aikaisemminkin ollut tulilinjalla, ja Yle on kieltäytynyt julkaisemasta vastinetta, jonka taas sitten jutun alkuperäinen julkaisija on hyväksynyt. Tämä ei ole minun mielestäni oikein reilua.

Nyt kun voin tässä vuodattaa ja edustaja Mäkelä mainitsi tuon NHL:n näyttämisen, niin väistämättä tulee mieleen, että olisiko meillä niin kuin oikeasti suomalaista urheilua, jota voisi näyttää enemmän. [Ari Torniainen: Kyllä!] Sydäntä lähellä paini: painin EM-kisoista kaksi mitalia Suomeen, eikä ptkääkään sieltä kisoista. Ei näitä näytetty suorana, ei näitä näytetty aikaisemmin suomalaisessa televisiossa, vaikka ehkä mielestäni olisi syytä ollut nämä näyttää.

Eduskunnan kyselytunnista minä annan kyllä pisteet Ylelle, että he näyttävät sen suorana. Aikaisemmin, kun olen näitä uutisia tutkinut... Se on hyvä ja myönteinen asia, että ne näytetään suorana, toisin kuin hyvin useat muut mediat sitten kertovat, että opposition kyselytunnilla kerrottiin seuraavasta asiasta, ja sitten näytetään siinä perussuomalaisten kysymys ja sitten saatetaan näyttää jonkun aivan eri puolueen ihmisiä siinä.

Vielä lyhyesti sanon, että maahanmuuton ongelmista ei kerrota, jauhetaan sukupuoli-neutraalista avioliitosta ja kaikesta muustakin tämmöisestä woke-kulttuurista. [Puhemies koputtaa] Näihin kun päästäisiin palaamaan ja uutisoinnin juurelle, niin ehkä tästä hyvä tulisi vielä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Satonen.

16.06 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Omalta osaltani toivoisin vähän suhteellisuutta tähän keskusteluun. On totta, että Ylellä on varmaan paljon sellaisia ohjelmia, joita itse en sinne laittaisi, jos niistä päättäisin, ja olen myös itse ollut siellä joskus sellaisen uutisoinnin kohteena, johon en ole ollut tyytyväinen, mutta en minä nyt siitä huolimatta tee siitä ihan pääasiaa, vaan täytyy katsoa näitä asioita isossa mittakaavassa. Ja kuten Torniainen sanoi täällä hyvin, 94 prosenttia suomalaisista käyttää joka viikko Ylen palveluita, ja kaksi kolmasosaa on ollut tyytyväisiä siihen, mitä he ovat saaneet vastineeksi tästä Yle-verosta, ja 90 prosenttia suomalaisista — siinä saattaa olla joku perussuomalainenkin — katsoi Ylen onnistuneen julkisen palvelun tehtävässään vähintään melko hyvin. Nämä ovat aika kovia lukuja ja osoittavat sen — erityisesti nyt sinä kriisiaikana, mikä nyt parasta aikaa on menossa tämän Ukrainan sodan johdosta, ja sitten myöskin tänä korona-aikana — kuinka paljon tämmöistä kansallista luotettavaa tiedonvälitystä tarvitaan. Se on muuten vielä ihan kiistaton fakta, että kaikissa riippumattomissa tutkimuksissa Ylen uutisia pidetään kaikkein luotettavimpana verrattuna muihin, esimerkiksi sanomalehtiin, vaikka nekin ovat Suomessa erittäin laadukkaita.

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Se on totta, mihin edustaja Mäkelä kiinnitti huomiota, että Yle on suosittu pääkaupunkiseudulla kuin maaseudulla, ja tähän kiinnitin myös omassa katsauksessani huomiota. Tosin itse asiassa viime tutkimuksessa oli kyllä suosio myös maaseudulla kasvanut huomattavasti. Tämä on kyllä sellainen asia, että tätä pitää koko ajan tarkkailla, ja sitä tarkkailaan. Nyt on erittäin hyvä, että seutukaupunkeihin perustetaan pientoimituksia, jotta me saadaan laajempi näkökulma myös yliopistokaupunkien ulkopuolelta, kun sieltä tehdään ohjelmia, jotka tulevat valtakunnalliseen tiedonvälitykseen.

Sitten en malta vielä olla sanomatta yhtä asiaa, vaikka se nyt ei hallintoneuvoston toimintaan liitykään. Tämä NHL-keskustelu on mielestäni todella erikoista. Nyt yksi urheilumuoto — joka on muuten Suomen suosituin urheilumuoto ja jossa suomalaisia pelaa — on nostettu tikun nokkaan, vaikka varsin edullisella sopimuksella Yle on saanut näitä NHL-oikeuksia. Miksei me esimerkiksi, jos tällainen tikun nokkaan halutaan ottaa, jalkapallon EM-kilpailuja jätetty näyttämättä? Olisi säästetty huomattavasti enemmän. Tosin niitä katsoi 3,8 miljoonaa suomalaista, niin että en tiedä, kuinka hyvää palvelua se olisi ollut, että niitä ei olisi näytetty tai olisi lopetettu niitten näyttäminen sen jälkeen, kun Suomi putosi. Mutta tässä täytyy nämä asiat suhteuttaa siihen, kuinka laajaa suomalaista porukkaa se palvelee ja mitä se maksaa, ja se on minusta hyvä lähtökohta urheilun näyttämisessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkelä.

16.09 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kyllä menivät edustaja Satosella puurot ja veljit sekaisin tuossa viimeisimmässä puheenvuorossa näistä urheilulajeista. Voin kertoa, että NHL on ammattilaisurheilua, [Arto Satonen: Eikö jalkapallo ole ammattilaisurheilua?] jossa pelataan miljoonista dollareista, miljoonista euroista, ja jalkapallon EM-kisat ovat maajoukkueurheilua ja suomalaiset ovat edustamassa siellä maataan. Suomalaiset olivat ensimmäistä kertaa niissä kisoissa. Ei voida puhua samana päivänäkään näiden kyseisten lajien näyttämisestä.

Edustaja Mäenpää piti aikaisemmin hyvän puheenvuoron siitä, mitä muita lajeja siellä voitaisiin näyttää. Nostan itse jatkoesimerkkinä esille sen, että kun Ylelläkin tuntuu olevan kovasti valittamista siitä, että tasa-arvo ei toteudu suomalaisessa yhteiskunnassa, niin minkä takia Yle ei nyt sitten näyttäisi vaikka tämän NHL:n tilalla jotain naisurheilua. Kun aina sanotaan, että naisurheilua ei arvosteta niin paljon kuin miesten urheilua, niin miksi Yle sitten ei näytä sitä naisten urheilua miesten urheilun tilalla? Näitä kysymyksiä voi esittää, ja niihin ei kovin usein tule hyviä vastauksia.

Mitä tulee Ylen uutisointiin, niin mielestäni uutisoinnin tehtävänä on se, että pitäisi kertoa, mitä on tapahtunut. Ei minua ainakaan kiinnosta minkään toimituksen tai median mielipide siitä, mitä minun pitäisi siitä asiasta ajatella. Osaan kyllä muodostaa mielipiteeni siitä asiasta ja ajatella siitä ihan itse. Median ei tarvitse tulla kertomaan minulle sitä. Haluan vain saada tiedot asioista, ja nyt näitä tietoja ei Suomen mediasta saa. Esimerkiksi Ukrainan sotaa jos haluaa seurata, todellisuudessa kannattaa seurata Twitteristä tiettyjä kansainvälisiä sotilasasiantuntijoita ja aktiiveja, joiden kautta saa ihan toisella tavalla sen tiedon kuin suomalaisesta mediasta, jossa ikävä kyllä taitaa puuttua toimittajilta ammattitaito, millä tavalla uutisoida asiantuntevasti tällaisista asioista.

Vielä tästä kriisiajan niin sanotusta luotettavasta tiedotuksesta: Siinä mielestäni on varsinkin Yleisradiolla epäonnistuttu aika raskaasti. Eli tämä korona-aika, sehän oli pelkkää hallituksen kriisitiedotustilaisuutta tiedotustilaisuuden perään. Mitään kriittisiä ääniä ei

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

päästetty missään vaiheessa ääneen. Vasta myöhemmin, puoli vuotta tapahtumien jälkeen, vuosi tapahtumien jälkeen, alkaa olla sellaista pientä piipitystä, meniköhän kaikki nyt ihan kohdalleen tässä kuviossa. Ja yhä edelleenkin, yhä edelleenkin pääministeri pääsee Suomen televisiossa Yleisradiolla parhaaseen katseluaikaan A-studiossa toistuvasti ääneen yksinään, ilman haastamista, ilman ketään kyseenalaistamassa hänen puheitaan, toimittaja myötäilemässä hänen puheitaan. Onko pääministeri sitten kertonut, ettei hän tule paikalle, jos sinne tulee joku vastaväittäjä, ja Yleisradio tehnyt tällaisen journalistisen linjauksen, että pääministeri pääsee sitten yksinään paikalle?

Ja tämä Venäjän hyökkäys Ukrainaan: Ylellä pitkän aikaa alkuvaiheessa oli siinä uutisoinnissa täysi Venäjän narratiivi. Eli uutisoitiin ”Venäjä sanoo” ja ”Ukraina väittää”. Se oli lähtökohta koko ajan, että Ukraina esittää perusteettomia väitteitä ja Venäjä sanoo.

Lisäksi Yle on julkaissut jatkuvasti uutisia kaikennäköisistä käpykaartilaisista, reservististä eroajista, vaihtoehtoihmisistä Suomessa, jollaiset uutiset ovat omiaan heikentämään maanpuolustustahtoa tässä kriisitilanteessa. Mielestäni tämä ei ole kyllä sitä onnistunutta kriisiajan tiedotusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Pirttilahti.

16.13 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on Ylen hallintoneuvoston selonteko viime vuodelta. Yhdyn tässä kyllä edustajien Torniainen ja Satonen puheenvuoroihin ja varsinkin siinä mielessä, että varmaan 90 prosenttia suomalaisista on tyytyväisiä uutisointiin. Itsekin olen oikeastaan 90 prosenttia tyytyväinen Ylen toimintaan — siitä varmaan löytyy arvioitavaa, ei se ole kaikille aina sopivaa. Mutta pitää mainita nämä kriisit, mitkä nyt ovat olleet, eli korona ja myös tämän vuoden puolella tietenkin Ukrainan tilanteet. Mielestäni on hyvin positiivinen ja, sanotaan, neutraalikin näkemys ollut niitten asioitten viestinnässä.

Tuohon urheiluun: Olen ollut tyytyväinen kyllä myös olympialaisiin ja myös näihin jääkiekon maailmanmestaruuskisoihin, mitä tällä hetkellä esitetään. Kyllähän siinä Yle tuo vahvasti esille meitä, ja on hienoa, että nämä matsit on tehty.

Tuo laajennus näihin alueellisiin toimituksiin on tosi hyvä. Se tuo näkyvyyttä koko Suomelle, erilaisille alueille, ja on hyvä nähdä vähän muutakin kuin tuota Helsingin Pasilaa näissä lähetyksissä eri puolilta Suomea ja sitä, kuinka laaja ja rikas ja kulttuuririkas meidän Suomenmaa on. Tästä myös kiitokset.

Yksi asia vielä: Tietenkin on hieno asia se, että enemmän mennään näissä lähetyksissä Areenaan ja nettiin. On ollut helpompi poimia lähetyksiä ja katsoa niitä silloin kun itse on halunnut, ja suurin osa ihmisistä varmaankin jo näin toimiikin.

Se ei suoraan tähän Ylen toimintaan vaikuta, mutta pieni kritiikki myös tähän Digitan toimintaan: Meillä on vielä antennilähetyksiäkin, eli ei parane kokonaan unohtaa Suomea siinä mielessä, että näkyvyys olisi myös näillä Ylen ohjelmilla. Yle voisi myös toimia vielä sparraajana niille alueille, missä on lähetysskatkoja, ja sen osalta parantaa Suomen tv-näkyvyyttä ja myös radiokuuluvuutta.

Radiopuolen toiminnan osalta on hyviä elementtejä, mutta toivoisin, että esimerkiksi me kansanedustajat radiossa ja tv:ssä maakunnallisesti päästäisiin niihin lähetyksiin. Aikaisemmin muun muassa Pirkanmaalla meillä oli sillä lailla, että oli kahdesta puolueesta lähetyksissä ja haastettiin toinen toisiamme, mutta tällä hetkellä nämä ovat jääneet pois ohjelmistosta. Toivon, että Yle nostaisi myös niitä paikallisia kansanedustajien keskustelu-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

ja... [Mikrofoni menee pois päältä — Puhemies: Nyt taisi katketa.] — Se taisi katketa, mutta asiakin katkesi. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Satonen.

16.16 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ihan ehkä alkukevennyksenä viittaan tähän edustaja Mäkelän puheenvuoroon, kun hän kaipasi naisurheilua lisää ruutuun. Se on hieno asia, ja jos olette seurannut, mitä Yleltä tulee, niin Awak Kuierin ottelut Women's NBA:sta tulivat jo kauan ennen kuin NHL:n kanssa oli tehty minkäänlaista sopimusta. Eli tämä toive on jo toteutettu, ja siinä mielessä hyvä juttu.

Mutta ihan vakavasti puhuen — tämäkin on tietysti vakava asia — ennen kaikkea nyt tästä Ukrainan sotaan liittyvästä tiedottamisesta: Siinä en voi kyllä allekirjoittaa edustaja Mäkelän kommentteja. Minulla on kyllä se käsitys — eikä pelkästään minulla, vaan väitän, että erittäin suurella osalla suomalaisista —, että ne raportit, jotka Ylen toimittajat ovat tuolta sotatantereelta jopa omankin henkensä riskeeraten suomalaisille kertoneet suomalaisin silmin, ovat olleet kyllä erittäin laadukasta työtä, ja ne ovat merkittäväällä tavalla avanneet suomalaisille kuvaa siitä, mitä siellä sodassa tapahtuu. Tästä nyt yhtenä esimerkkinä on se, että Ylen toimittaja Antti Kuronen valittiin Vuoden eurooppalaiseksi siitä työstään, mitä hän on siellä tehnyt. Toivoisin, että vähän enemmän arvostettaisiin sitä työtä, mitä nämä ihmiset siellä tekevät niissä olosuhteissa, joissa aina ei edes turvallisuutta voida taata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Torniainen.

16.17 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä tähän keskusteluun siltä osin, mitä tulee siihen urheilutarjontaan, mitä Yleltä näytetään. Omasta mielestäni on hyvä, että siellä näytetään nimenomaan suomalaista urheilua mutta myöskin kansainvälistä urheilua. Kyllähän suomalaiset ovat sellaista urheiluväkeä ja urheilukansaa, jotka haluavat myöskin, että urheilua näkyy Ylen kanavilta, ja myöskin tietysti maksukanavilta. Tosiasia on, että viime vuonna, vuonna 2021, Yle onnistui hankkimaan uusia urheiluoikeuksia nimenomaan suomalaisia kiinnostaviin kansainvälisiin ja kotimaisiin arvokisoihin sekä talvi- että kesälajeissa, ja siitä on tullut kyllä kiitosta myöskin, että ne näkyvät siellä. Mutta täytyy todeta, että kun näitä kansainvälisiä oikeuksia lähdetään hankkimaan, ne ovat tosi kalliita myöskin, [Arto Satonen: Kyllä!] ja ihan niin kuin edustaja Satonen tuossa toi jo omassa puheenvuorossaan esille, niin jos saadaan edullisesti jotakin kansainvälistä urheilutarjontaa, se kannattaa myöskin hankkia silloin. Kyllä ihmiset haluavat sitä seurata.

Se on viime vuodelta vielä sanottava Ylen toiminnasta, että siellä saavutettavuus liitettiin entistä kiinteämmäksi osaksi Ylen toimintaa ja myöskin Ylen toiminnan kehittämistä, ja omasta mielestäni on nimenomaan tärkeää, että ihmisillä on saatavissa sitä tarjontaa. Sen suhteen, mitä edustaja Mäkelä tuossa ensimmäisessä puheenvuorossaan toi esille, kyllä viime vuonna Yle jatkoi lisäpanostuksia erityisesti suoratekstityksiin, viittomakielen tulkauksiin ja kuvailutulkaukseen sekä suomeksi että ruotsiksi ja laati tuleville vuosille uuden saavutettavuuden toimintasuunnitelman myöskin näiden osalta. Eli kyllä Yle on myöskin toiminnassaan huomionut nämä asiat.

Sitten mitä tulee tulevaisuuteen, niin kuin tuossa omassa edellisessä puheenvuorossani totesin, niin Yle Areena on saavuttanut ihmisten suosion yhä enenevässä määrin. Kaiken ikäiset ihmiset sitä haluavat seurata. Kun ihmiset liikkuvat paljon ja eivät ole niin aikaan si-

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

donnaisia, niin he haluavat myöskin katsoa siihen omaan aikaan, silloin kun itsellä on aikaa, sieltä Areenasta nimenomaan sellaisia ohjelmia, joita he haluavat. Yle Areenasta on tullutkin Ylelle yksi pääpalvelu, ja sitä halutaan vielä myöskin viedä eteenpäin.

Yksi asia, jonka haluaisin vielä sanoa tässä, on se, että Yle myöskin tuottaa ja mahdollistaa viranomaisilmoitukset ja viranomaistiedotukset, ja tämä on tärkeä asia. [Arto Satonen: Kyllä!]

Sitten mitä tulee Yle-veroon, niin täytyy myöskin muistaa se, että kaikki suomalaiset eivät suinkaan maksa sitä Yle-veroa, että kaikkein pienituloisimmat, joita taitaa olla noin 400 000 tällä hetkellä, eivät maksa Yle-veroa. [Puhemies koputtaa] Sekin tulee muistaa tässä keskustelussa. [Arto Satonen: Kyllä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

16.21 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuo, mitä edustaja Torniainen sanoi Yle-verosta, on ihan totta. Mutta toinen puoli sitä asiaa on se, että vaikka jotkut suomalaiset eivät maksa Yle-veroa, niin sitten vastapainoksi valtavan suuri joukko suomalaisia maksaa sen aivan maksimaalisen, korkeimman Yle-veroprosentin. Se on toinen puoli sitä asiaa.

Innostuin niin paljon tukemaan edustaja Pirttilahden aiempaa puheenvuoroa, että vahingossa varastin hänen puheenvuoronsa painikkeella, kun yritin varata puheenvuoroa seuraavaksi tukeakseni edustaja Pirttilahden kommenttia siitä, että nämä paikallisradiot eivät huomioi kansanedustajia nykyään niin paljon kuin ehkä joskus aikaisemmin ovat huomioineet. Eli esimerkiksi radiossa tällaisia keskusteluohjelmia, joissa kansanedustajat olisivat vastakkain, ei ole viime aikoina kuulunut.

Yleisesti ottaen kansanedustajat tuntuvat kelpaavan paikallisiin radio- ja televisiolähetysiin lähinnä silloin, kun joku asia on mennyt huonosti — vaikkapa epäonnistuneiden aluevaalien jälkeen kommentit kyllä kelpaavat. Tämä ongelma ei käsitykseni mukaan koske pelkästään itseäni tai puolueettani, vaan yleisemminkin poliitikkoja, ja tätä palautetta on tullut yli puoluerajojen. Siinä kohtaa joutuu vähän miettimään, että kun on useammin käytännössä BBC:n suorassa lähetyksessä kuin paikallisen Ylen lähetyksissä, niin missähän silloin on vika.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

12. Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022

Kertomus K 3/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 25.5.2022 pidettävään täysistuntoon.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja valmisteverotuslain 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 66/2022 vp

Pöytäkirja PTK 62/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 25.5.2022 pidettävään täysistuntoon.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 25.5.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola